

Bruksela, 5 grudnia 2025 r.
(OR. en)

16521/25

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2025/0059 (COD)

MIGR 464
JAI 1871
COMIX 437
RELEX 1642
CODEC 2047
CH
IS
LI
NO

NOTA

Od: Prezydencja

Do: Rada

Nr dok. Kom.: 6917/1/25 REV 1; 6917/1/25 ADD 1; 6917/2/25 ADD 2

Dotyczy: Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii oraz uchylającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE, dyrektywę Rady 2001/40/WE i decyzję Rady 2004/191/WE
– Podejście ogólne

Delegacje otrzymują w załączeniu kompromisowy tekst prezydencji dotyczący wyżej wymienionego wniosku, sporządzony w ramach przygotowań do posiedzenia Rady ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych (WSiSW), które odbędzie się w dniach 8–9 grudnia 2025 r. Dla porównania z wnioskiem Komisji tekst dodany oznaczono *wytłuszczeniem i kursywą*, a skreślenia – symbolem [...].

Wniosek

ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

ustanawiające wspólny system powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających w Unii oraz uchylające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE, dyrektywę Rady 2001/40/WE i decyzję Rady 2004/191/WE

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 79 ust. 2 lit c),

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

¹ Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

² Dz.U. C [...] z [...], s. [...].

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Unia, ustanawiając przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, powinna prowadzić wspólną politykę w zakresie powrotów obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu w Unii. Skuteczna polityka powrotowa jest kluczowym elementem wiarygodnego systemu zarządzania migracją.
- (2) W niniejszym rozporządzeniu ustanawia się wspólny system powrotów obywateli państw trzecich [...] **nielegalnie przebywających** w [...] **państwach członkowskich**, oparty na wspólnej procedurze powrotu [...], **obowiązki nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich, zestaw narzędzi służących** zarządzaniu [...] **skutecznymi powrotami, w tym środki zachęcające do powrotów**, oraz zakres współpracy [...] między państwami członkowskimi.
- (3) Aby przyczynić się do wdrożenia kompleksowego podejścia określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351³, należy wprowadzić wspólny system skutecznego zarządzania powrotami nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich. Ten **wspólny** system powinien opierać się na zintegrowanym kształtowaniu polityki, aby zapewnić spójność i skuteczność działań i środków wprowadzanych przez Unię i jej państwa członkowskie działające w ramach ich odpowiednich kompetencji.
- (4) Rada Europejska konsekwentnie podkreśla znaczenie zdecydowanych działań na wszystkich szczeblach w celu ułatwienia i przyspieszenia powrotów z Unii Europejskiej oraz zwiększenia ich skali. W październiku 2024 r. Rada Europejska zwróciła się do Komisji o przedstawienie w trybie pilnym nowego wniosku ustawodawczego.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylecia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L 222 z 22.5.2024, s. 1).

- (5) W strategicznych wytycznych planowania prawodawczego i operacyjnego w przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości przyjętych przez Radę ds. Wymiaru Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych w dniu 12 grudnia 2024 r. przypomniano, że skuteczna polityka powrotowa jest podstawowym filarem kompleksowego i wiarygodnego unijnego systemu azylowego i migracyjnego. W związku z tym w strategicznych wytycznych wezwano do opracowania i wdrożenia bardziej stanowczego i kompleksowego podejścia do powrotów w drodze pilnej aktualizacji ram prawnych.
- (6) Skuteczna polityka powrotowa powinna zapewniać spójność z paktem o migracji i azylu oraz wspierać jego integralność, a także powinna przyczyniać się do zarządzania nielegalną imigracją do Unii oraz [...] do **zapobiegania** niedozwolonemu przemieszczaniu się nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich między państwami członkowskimi [...], przy jednoczesnym poszanowaniu praw podstawowych.

- (7) Unia i jej państwa członkowskie wzmagają działania na rzecz zwiększenia skuteczności polityki powrotowej. Pomimo tych działań obowiązujące ramy prawne, na które składają się dyrektywa Rady 2001/40/WE⁴ i dyrektywa 2008/115/WE⁵, nie odpowiadają już potrzebom unijnej polityki migracyjnej *ani potrzebom legislacyjnym i operacyjnym na drodze do zapewnienia skutecznych powrotów*. Od czasu przyjęcia dyrektywy 2008/115/WE w 2008 r. w zakresie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości oraz unijnej polityki migracyjnej nastąpiły znaczne zmiany. Prawo UE w obszarze migracji zmieniło się z prawodawstwa przewidującego minimalne normy na prawo zbliżające praktyki państw członkowskich. W 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący przekształcenia dyrektywy powrotowej⁶ mający na celu zreformowanie przepisów dotyczących powrotów. Celem Komisji było również wsparcie państw członkowskich w korzystaniu z mechanizmów elastyczności przewidzianych w dyrektywie 2008/115/WE za pomocą zaleceń (UE) 2017/2338⁷ i (UE) 2023/682⁸. Dotychczasowe ramy prawne nie są już jednak wystarczające.

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zarządzania azylem i migracją, zmiany rozporządzeń (UE) 2021/1147 i (UE) 2021/1060 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 604/2013 (Dz.U. L z 222, 22.5.2024, s. 1).

⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2008/115/oj>).

⁶ Wniosek dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (wersja przekształcona). Bruksela, 12.9.2018. COM(2018) 634 final, 2018/0329 (COD).

⁷ Zalecenie Komisji (UE) 2017/2338 z dnia 16 listopada 2017 r. ustanawiające wspólny „Podręcznik dotyczący powrotów” przeznaczony do stosowania przez właściwe organy państw członkowskich wykonujące zadania związane z powrotami (Dz.U. L 339 z 19.12.2017, s. 83, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2017/2338/oj>).

⁸ Zalecenie Komisji (UE) 2023/682 z dnia 16 marca 2023 r. w sprawie wzajemnego uznawania decyzji nakazujących powrót i przyspieszonych powrotów podczas wdrażania dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE. C/2023/1763. (Dz.U. L 86 z 24.3.2023, s. 58, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/682/oj>).

- (8) Należy ustanowić sprawnie działającą [...] wspólną procedurę powrotu w celu zapewnienia, aby obywatele państw trzecich, którzy nie spełniają warunków wjazdu, pozostawania lub pobytu na terytorium danego państwa członkowskiego lub przestali je spełniać, byli odsyłani w sposób humanitarny oraz z pełnym poszanowaniem praw podstawowych i prawa międzynarodowego. Jasne i przejrzyste zasady mające zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich powinny zagwarantować pewność obywatelom państw trzecich objętym procedurą powrotu i właściwym organom. Należy uprościć, ułatwić i przyspieszyć procedury powrotu oraz zapewnić, aby powrót nie był utrudniony, **w tym** z powodu niedozwolonego przemieszczania się do innych państw członkowskich.
- (9) Stosowanie przepisów na podstawie niniejszego rozporządzenia nie powinno mieć wpływu na przepisy dotyczące dostępu do ochrony międzynarodowej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348⁹. W stosownych przypadkach przepisy niniejszego rozporządzenia zostały uzupełnione przepisami szczegółowymi, które wypełniają luki między odmownymi decyzjami azylowymi i decyzjami nakazującymi powrót w odniesieniu do wydawania decyzji i środków prawnych, o których mowa w rozporządzeniu (UE) 2024/1348, a powrotową procedurą graniczną określoną w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1349¹⁰.
- (9a) *Żadnego z przepisów niniejszego rozporządzenia nie należy interpretować jako mającego wpływ na krajowe prawo karne państw członkowskich, a w szczególności na wykonywanie orzeczeń sądów karnych.***

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, **2024/1348** [...], 22.5.2024, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1348/oj>).

¹⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1349 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia powrotowej procedury granicznej i zmiany rozporządzenia (UE) 2021/1148 (Dz.U. L, 2024/1349, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1349/oj>).

- (10) Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw podstawowych obywateli państw trzecich i jest zgodne z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („Karta”) oraz w Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r., zmienionej protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r. („konwencja genewska”). Niniejsze rozporządzenie należy stosować zgodnie z Kartą, ogólnymi zasadami prawa Unii i odpowiednim prawem międzynarodowym.
- (11) [...] Należy przestrzegać zasady non-refoulement i zakazu wydaleń zbiorowych przewidzianych w art. 19 Karty. Nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydany lub wydany w drodze ekstradycji do państwa trzeciego, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu.
- (12) Państwo członkowskie, na którego terytorium wykryto nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego, jest odpowiedzialne za zapewnienie jego powrotu. Po wykryciu przypadku nielegalnego pobytu państwa członkowskie powinny, **bez powielania kontroli przeprowadzonych w ramach wcześniejszych postępowań lub procesów**, szybko zidentyfikować danego obywatela państwa trzeciego **podlegającego powrotowi** i zweryfikować możliwe zagrożenia dla bezpieczeństwa przez przeszukanie odpowiednich unijnych i krajowych baz danych.[...]
- (12a) Sąd lub trybunał wyznaczony przez państwo członkowskie na mocy prawa krajowego jako właściwy powinien być odpowiedzialny za rozpatrzenie środka prawnego wnoszonego w celu zaskarżenia decyzji nakazującej powrót, zakazu wjazdu i decyzji nakazującej wydalenie. Należy zweryfikować zgodność z wymogami wynikającymi z zasady non-refoulement w przypadku, gdy materiały zawarte w aktach przekazanych sądowi lub trybunałowi wyznaczonemu na mocy prawa krajowego jako właściwy do rozpatrzenia środka prawnego wniesionego w celu zaskarżenia decyzji nakazującej powrót lub decyzji nakazującej wydalenie – także jeśli materiały te zostały uzupełnione lub wyjaśnione w następstwie przeprowadzonego postępowania kontradiktoryjnego – pozwalają sądzić, że mogła zostać naruszona zasada non-refoulement.**

- (12b) *Bez uszczerbku dla prawa do skutecznego środka prawnego przewidzianego w art. 47 Karty, zapewniającego obywatelowi państwa trzeciego możliwość zaskarżenia terminu dobrowolnego wyjazdu określonego w decyzji nakazującej powrót lub braku takiego terminu w tej decyzji, unieważnienie lub odwołanie terminu dobrowolnego wyjazdu nie powinno mieć wpływu na obowiązek opuszczenia terytorium państw członkowskich określony w tej decyzji nakazującej powrót.*
- (13) *W przypadku wydalenia [...] organy wyznaczone na mocy prawa krajowego jako właściwe powinny sprawdzać przestrzeganie zasady non-refoulement na podstawie indywidualnej oceny uwzględniającej wszystkie istotne okoliczności. Dany obywatel państwa trzeciego powinien jak najszybciej przedstawić dowody dotyczące jego sytuacji osobistej. Powinna istnieć możliwość oparcia się na istniejącej [...] ocenie wszystkich istotnych okoliczności przeprowadzonej na wcześniejszych etapach procedury **lub w ramach innych wcześniejszych procedur**. Należy zbadać **wszelkie istotne** [...] zmiany okoliczności i wszelkie nowe elementy świadczące o zagrożeniu, **pod warunkiem że są one uzasadnione i nie zostały uznane za zgłoszone przez obywatela państwa trzeciego jedynie w celu opóźnienia lub udaremnienia wydalenia.***
- (13a) *Państwa członkowskie mogą objąć obywatela państwa trzeciego, który wskaże, że wydalenie naruszyłoby zasadę non-refoulement, odpowiednią procedurą, w tym procedurą azyłową w odniesieniu do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/1348 w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE. Państwo członkowskie może objąć obywatela państwa trzeciego odpowiednią procedurą również wtedy, gdy jego organy wyznaczone na mocy prawa krajowego jako właściwe dowiedzą się o istotnych przesłankach wskazujących, że wydalenie naruszyłoby zasadę non-refoulement.*

- (14) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość bardziej elastycznej współpracy, w tym dzięki nowym dwustronnym umowom lub uzgodnieniom, oraz w bardziej ukierunkowany sposób, aby [...] *wspierać skuteczne powroty do państw trzecich.*
- (15) Po ustaleniu, że dany obywatel państwa trzeciego nie spełnia warunków wjazdu, pozostawania lub pobytu na terytorium państw członkowskich lub przestał je spełniać, decyzję nakazującą powrót należy szybko wydać na podstawie indywidualnej oceny uwzględniającej wszystkie *istotne* fakty i okoliczności. ***Decyzja nakazująca powrót powinna zobowiązywać obywatela państwa trzeciego do opuszczenia terytorium państw członkowskich. Decyzja nakazująca powrót nie powinna być wymagana do określenia kraju powrotu. Kraj powrotu powinien zostać określony najpóźniej przed wydaleniem i może zostać określony w decyzji nakazującej powrót albo w jakiegokolwiek innej decyzji nakazującej wydalenie odrębnej od decyzji nakazującej powrót. W przypadku stwierdzenia, że istnieje ryzyko zawrócenia na granicy, nie należy wykluczać możliwości wydania decyzji nakazującej powrót, lecz należy odroczyć wydalenie.***
- (15a) *Żaden z przepisów niniejszego rozporządzenia nie powinien uniemożliwiać państwom członkowskim ustanowienia w prawie krajowym innych podstaw odroczenia wydalenia w odniesieniu do określonych grup.*
- (15b) *Obywatel państwa trzeciego mający obowiązek opuszczenia terytorium powinien ponosić główną odpowiedzialność za opuszczenie terytorium państw członkowskich zgodnie z decyzją nakazującą powrót.*
- (16) Należy zapewnić, aby istotne elementy decyzji nakazującej powrót wydanej przez państwo członkowskie były wprowadzane w określonej formie jako europejski nakaz powrotu i udostępniane w systemie informacyjnym Schengen wraz z wpisem dotyczącym powrotu lub w drodze dwustronnej wymiany informacji z innym państwem członkowskim. Europejski nakaz powrotu powinien z kolei pomagać w uznawaniu i wykonywaniu ***wykonalnych*** decyzji nakazujących powrót ***lub decyzji nakazujących wydalenie*** wydanych przez inne państwo członkowskie, w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego przemieszcza się nielegalnie do innego państwa członkowskiego.

(17) [...]

(18) W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego przebywający na terytorium państwa członkowskiego podlega wykonanej decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie, [...] uznawanie i wykonywanie decyzji nakazujących powrót powinno ułatwiać i przyspieszać proces powrotu poprzez zacieśnioną współpracę i wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi. **Takie uznawanie i wykonywanie** może [...] również przyczynić się do powstrzymania migracji nieuregulowanej i zniechęcać do niedozwolonego wtórnego przemieszczania się w obrębie Unii, a także do ograniczania opóźnień w procesie powrotu. Ze środka prawnego przeciwko decyzji nakazującej powrót należy korzystać **wyłącznie** w wydającym decyzję państwie członkowskim.

(18a) *Uznanie decyzji nakazującej powrót lub decyzji nakazującej wydalenie na podstawie informacji dostępnych w europejskim nakazie powrotu, o którym mowa w art. 7 ust. 7, nie powinno stanowić decyzji ani orzeczenia. Nieuznanie decyzji nakazującej powrót lub decyzji nakazującej wydalenie nie powinno stanowić decyzji ani aktu.*

- (18b) *W przypadku gdy państwo członkowskie rozważa uznanie i wykonanie wykonalnej decyzji nakazującej powrót lub decyzji nakazującej wydalenie wydanej przez wydające decyzję państwo członkowskie, następujące zasady przewodnie mogą pomóc temu państwu członkowskiemu w określeniu sytuacji, w których wzajemne uznawanie nie powinno mieć zastosowania i w których zamiast tego należy wydać krajową decyzję nakazującą powrót. Takie sytuacje mogą obejmować przypadki, gdy: wykonanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym wykonującej decyzję państwa członkowskiego, w tym w związku z powrotami niektórych kategorii obywateli państw trzecich, takich jak małoletni bez opieki i ofiary handlu ludźmi, wobec których prawo krajowe przewiduje wyższy poziom ochrony; wydanie nowej decyzji nakazującej powrót jest szybsze; informacje zawarte w europejskim nakazie powrotu są niekompletne; obywatel państwa trzeciego w wydającym decyzję państwie członkowskim odwołał od decyzji nakazującej powrót; obywatel państwa trzeciego ma zostać wydany do innego państwa trzeciego niż państwo określone w decyzji nakazującej powrót lub w decyzji nakazującej wydalenie wydanej przez wydające decyzję państwo członkowskie, i w decyzji nakazującej powrót nie został określony żaden kraj powrotu.*
- (18c) *W celu przygotowania kolejnych etapów działań prowadzących do obowiązkowego wzajemnego uznawania Komisja i odpowiednie agencje UE, takie jak eu-LISA, powinny, w stosownych przypadkach, wspierać państwa członkowskie, w tym poprzez wskazanie niezbędnych rozwiązań i dostosowań koniecznych do zapewnienia zautomatyzowanego rozpatrywania europejskiego nakazu powrotu.*
- (19) [...] *Najpóźniej przed przyjęciem aktu wykonawczego, o którym mowa w art. 7 ust. 8, państwa członkowskie oraz Komisja i odpowiednie agencje UE, takie jak eu-LISA, powinny [...] zacząć wprowadzać rozwiązania prawne i techniczne zapewniające możliwość udostępniania europejskiego nakazu powrotu za pośrednictwem systemu informacyjnego Schengen. [...]*

- (19a) *Dwa lata po rozpoczęciu stosowania niniejszego rozporządzenia Komisja powinna ocenić wdrożenie wzajemnego uznawania, w szczególności następujące kwestie: czy rozwiązania prawne i techniczne umożliwiające udostępnienie europejskiego nakazu powrotu za pośrednictwem systemu informacyjnego Schengen zgodnie z art. 7 ust. 7 zostały wprowadzone przez państwa członkowskie i czy są skuteczne; czy państwa członkowskie wprowadziły rozwiązania prawne i techniczne zapewniające automatyczne rozpatrywanie europejskiego nakazu powrotu zgodnie z art. 7 ust. 9; skuteczność uznawania i wykonywania decyzji nakazujących powrót i decyzji nakazujących wydalenie; wynikające z tego obciążenie krajowych systemów sądowniczych i administracyjnych oraz wyniki odpowiednich szkoleń i działań w ramach projektów pilotażowych.*
- (19b) *Na podstawie oceny, o której mowa w art. 9 ust. 10, Komisja powinna przedłożyć, w stosownych przypadkach, wnioski ustawodawcze, w tym wszelkie ukierunkowane zmiany mające na celu zapewnienie skutecznych powrotów, z myślą o wprowadzeniu obowiązkowego uznawania i wykonywania wykonalnych decyzji nakazujących powrót i decyzji nakazujących wydalenie wydanych przez inne państwo członkowskie. Jeżeli Komisja nie przedłoży wniosku, powinna to uzasadnić.*
- (20) Skutkiem krajowych środków w zakresie powrotów należy w dalszym ciągu nadawać wymiar unijny poprzez wprowadzenie zakazu wjazdu, wskutek którego zabroniony byłby wjazd i pobyt na terytorium wszystkich państw członkowskich. Okres obowiązywania zakazu wjazdu należy określić z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych dla danego przypadku okoliczności i co do zasady nie powinien on przekraczać [...] **dwudziestu** lat. Jeżeli podczas odprawy wyjazdowej na granicach zewnętrznych dojdzie do wykrycia nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego, właściwe może być wydanie zakazu wjazdu, aby zapobiec ponownemu wjazdowi danego obywatela w przyszłości, a tym samym ograniczyć ryzyko nielegalnej imigracji, a **jednocześnie nie uniemożliwiać szybkiego wjazdu obywatela państwa trzeciego.**

- (21) [...] Obywatele *państw trzecich* [...], *którzy nie wywiązali się* z obowiązku opuszczenia terytorium [...] *lub którym nie wyznaczono terminu* dobrowolnego powrotu, *mogą zostać wydalen* z wykorzystaniem *środków przymusu*. Zaostrzone przepisy dotyczące wydalenia mają na celu zapewnienie bezpośrednich i natychmiastowych konsekwencji, w przypadku gdy obywatel państwa trzeciego nie dotrzymuje [...] *terminu*, do którego *najpóźniej* musi opuścić terytorium, a *także zapobieganie niedozwolonym wtórnym przepływom i zagrożeniom dla bezpieczeństwa*. *Jeżeli nie ma powodów, by sądzić, że dobrowolny powrót podważyłby cel procedury powrotu, współpracujący obywatele państw trzecich mogą nadal być odsyłani przede wszystkim w drodze dobrowolnego powrotu*. Środki przymusu powinny podlegać zasadom proporcjonalności i skuteczności w odniesieniu do zastosowanych środków i do zamierzonych celów.
- (21a) *Ponieważ niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie wyłącznie do obywateli państw trzecich przebywających w Unii nielegalnie, nie ma ono wpływu na doradztwo w zakresie powrotów i reintegracji ani na inne programy wspierające dobrowolne powroty i reintegrację obywateli państw trzecich, którzy przebywają w Unii legalnie*.
- (22) Konieczne są wspólne przepisy w celu zapewnienia skutecznej identyfikacji i szybkiego odsyłania *nielegalnie przebywających* obywateli państw trzecich stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa [...]. Należy zapewnić przeprowadzanie odpowiednich kontroli służących identyfikowaniu i wskazywaniu obywateli państw trzecich stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa, w tym w ramach procesu kontroli przesiewowej określonego w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady 2024/1356¹¹. W przypadku obywateli państw trzecich stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa wydalenie powinno być *zasadniczo* regułą, a także powinna istnieć możliwość odstąpienia od ogólnych zasad w celu ustanowienia dłuższych *lub bezterminowych* zakazów wjazdu i dłuższych okresów detencji oraz od korzystania ze specjalnych ośrodków detencyjnych, tak aby osoby, które zagrażają bezpieczeństwu [...] *państw członkowskich*, zostały szybko wydalone.

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1356 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie wprowadzenia kontroli przesiewowej obywateli państw trzecich na granicach zewnętrznych oraz zmiany rozporządzeń (WE) nr 767/2008, (UE) 2017/2226, (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/817 (Dz.U. L, 2024/1356, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1356/oj>).

- (23) Nowe przepisy powinny przyczynić się do rozszerzenia możliwości państw członkowskich w zakresie zapewnienia powrotów do państw trzecich za pomocą dodatkowych narzędzi. Powinna istnieć możliwość zawarcia szczególnych umów lub uzgodnień z państwami trzecimi w celu zapewnienia państwom członkowskim większej liczby możliwości przeprowadzania powrotów, pod warunkiem że dane państwo trzecie przestrzega międzynarodowych standardów w zakresie praw człowieka i, **w przypadku wydalenia, zasady non-refoulement. *Niedociągnięcia w odniesieniu do określonych części terytorium państwa trzeciego lub do możliwej do zidentyfikowania kategorii osób nie powinny uniemożliwiać zawarcia takiej umowy lub takiego uzgodnienia, pod warunkiem że istnieją wystarczające zabezpieczenia zapewniające pełne poszanowanie praw obywateli państw trzecich, których dotyczy taka umowa lub takie uzgodnienie.*** W umowie lub uzgodnieniu należy w szczególności określić [...] ***procedury mające zastosowanie do powrotu***, warunki pobytu w danym państwie, [...] ***obowiązki państwa trzeciego*** [...] i konsekwencje w przypadku naruszeń ***umowy lub uzgodnienia.*** ***W przypadku gdy umowa lub uzgodnienie obejmują dalszy powrót z państwa trzeciego, powinny dodatkowo określać konsekwencje w przypadku, gdy dalszy powrót nie jest możliwy, obowiązki i zakres odpowiedzialność państwa członkowskiego lub UE i państwa trzeciego, konsekwencje w przypadku*** [...] istotnych zmian mających negatywny wpływ na sytuację w państwie trzecim, a także powinny wskazywać niezależny organ lub mechanizm monitorujący, który oceni wykonanie umowy lub uzgodnienia. Takie umowy lub uzgodnienia będą stanowić wdrożenie prawa Unii do celów art. 51 ust. 1 Karty.

- (23a) *W celu zapewnienia wystarczającej ochrony uzasadnionych interesów związanych z zarządzaniem granicami zewnętrznymi i bezpieczeństwem wewnętrznym danych państw członkowskich, w przypadku gdy państwo członkowskie negocjuje umowę lub uzgodnienie z jednym z sąsiadujących z Unią państw trzecich, państwa członkowskie, które mają wspólną granicę lądową z tym państwem trzecim, powinny być informowane o tych negocjacjach w odpowiednim czasie przed zawarciem umowy lub uzgodnienia, przy pełnym poszanowaniu zasady lojalnej współpracy określonej w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej. Przy zawieraniu umów lub uzgodnień z państwami trzecimi państwa członkowskie powinny być zobowiązane do informowania Komisji i innych państw członkowskich o takich umowach lub uzgodnieniach przed ich tymczasowym stosowaniem lub wejściem w życie, w zależności od tego, co nastąpi wcześniej. Ponadto, aby uniknąć wszelkiej niezgodności z prawem Unii i jeszcze bardziej zwiększyć przejrzystość, państwa członkowskie powinny mieć możliwość informowania – na zasadzie dobrowolności – Komisji i innych państw członkowskich o postępach w negocjacjach z państwem trzecim dotyczących umów lub uzgodnień, których zawarcie umożliwia niniejsze rozporządzenie, zanim strony osiągną ostateczne porozumienie, w tym w celu uzyskania od Komisji oceny dotyczącej tego, czy planowana umowa lub planowane uzgodnienie będące przedmiotem negocjacji są zgodne z prawem Unii.*
- (24) Sprawne funkcjonowanie strefy Schengen bez granic wewnętrznych zależy od efektywnego i sprawnego stosowania odpowiedniego dorobku prawnego przez państwa członkowskie. W rozporządzeniu Rady (UE) 2022/922 ustanowiono mechanizm oceny i monitorowania w celu weryfikacji stosowania dorobku Schengen [...], w tym w odniesieniu do skutecznego przeprowadzania powrotu obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu [...].

- (25) Stosując procedury powrotu, państwa członkowskie powinny dbać w pierwszym rzędzie o interes dziecka, zgodnie z art. 24 Karty oraz z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka z 1989 r. Przy indywidualnej ocenie najlepszego interesu dziecka państwa członkowskie powinny brać w szczególności pod uwagę dobrostan i rozwój społeczny małoletniego w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej, względy bezpieczeństwa i ochrony oraz opinię małoletniego, stosownie do jego wieku i stopnia dojrzałości, w tym jego pochodzenia. [...] **Małoletniemu** bez opieki na wszystkich etapach procesu powrotu powinien pomagać przedstawiciel.
- (26) Jeżeli istnieją podstawy do wątpliwości, czy obywatel państwa trzeciego jest małoletni, [...] **można** przeprowadzić ocenę wieku **zgodnie z prawem krajowym. Państwa członkowskie mogą opierać się na ocenach wieku przeprowadzonych w ramach wcześniejszych procedur.** Aby zapewnić spójność zarządzania migracją w całej Unii, [...] **można** stosować tę samą procedurę, jak przewidziano w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348¹². [...]

¹² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1348 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia wspólnej procedury ubiegania się o ochronę międzynarodową w Unii i uchylenia dyrektywy 2013/32/UE (Dz.U. L, 222, 22.5.2024, s. 1).

- (27) Aby zwiększyć skuteczność procedury powrotu, należy jasno określić obowiązki obywateli państw trzecich. Obywatele państw trzecich powinni **mieć obowiązki opuszczenia terytorium państw członkowskich i** współpracy z organami [...] w **ciągu całej** procedury powrotu. Obywatele państw trzecich powinni pozostawać dostępni i **osiągalni dla właściwych organów i powinni dostarczać wszelkie informacje istotne dla przygotowania i przeprowadzenia powrotu. Oznacza to, że to przede wszystkim obywatel państwa trzeciego powinien być odpowiedzialny za ustalenie swojej tożsamości oraz uzyskanie** i dostarczenie **dokumentów podróży** niezbędnych do [...] powrotu. W przypadku nieprzestrzegania obowiązku **opuszczenia terytorium i** obowiązku współpracy należy nałożyć skuteczne i proporcjonalne konsekwencje, **a właściwe organy powinny podjąć odpowiednie kroki w celu zapewnienia powrotu, w tym poprzez czynności dochodzeniowe. Obywatele państw trzecich, którzy nie mogą zostać wydalenii, w tym ze względu na zasadę non-refoulement lub brak ich współpracy z właściwymi organami, nie powinni być wyłączeni z nałożenia na nich ogólnych obowiązków, w tym obowiązków dotyczących pozostania, pobytu i zgłaszania. Konsekwencje powinny obejmować** na przykład obniżenie świadczeń i zasiłków przyznanych zgodnie z prawem krajowym[...] **lub** zajęcie dokumentów podróży [...].
- (27a) **Obowiązki i środki niezwiązane z powrotami nie wchodzi w zakres niniejszych przepisów. W tym względzie art. 21 i następane nie mają wpływu na przepisy prawa krajowego regulujące konsekwencje dotyczące świadczeń społecznych.**
- (28) Niniejsze rozporządzenie nie powinno wpływać na możliwość nakładania przez państwa członkowskie, w stosownych przypadkach, sankcji karnych, **w tym kary pozbawienia wolności**, zgodnie z krajowym prawem karnym na obywateli państw trzecich objętych zakresem niniejszego rozporządzenia.

- (29) Należy ustanowić zbiór środków prawnych w odniesieniu do decyzji dotyczących powrotu, tak aby zapewnić skuteczną ochronę [...] **praw** osób, których decyzje te dotyczą. [...] Na wniosek należy zapewnić niezbędną pomoc prawną w przypadku wniesienia do [...] **sądu lub trybunału** środka odwoławczego lub innego środka zaskarżenia bez uszczerbku dla prawa do ograniczenia dostępu do pomocy prawnej oraz do zastępstwa prawnego.
- (29a) *Pojęcie sądu lub trybunału jest pojęciem określonym w prawie Unii, zgodnie z wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Pojęcie to może oznaczać m.in. jedynie organ działający w charakterze podmiotu trzeciego w stosunku do organu, który wydał decyzję będącą przedmiotem postępowania. Organ ten powinien pełnić funkcje sędziowskie, przy czym to, czy organ ten został uznany za sąd lub trybunał na mocy prawa krajowego, nie ma decydującego znaczenia. Niniejsze rozporządzenie nie powinno wpływać na kompetencję państw członkowskich w zakresie organizacji krajowego systemu sądownictwa i określania liczby instancji odwoławczych. W przypadku gdy prawo krajowe przewiduje możliwość wniesienia dalszych odwołań od decyzji dotyczących pierwszego odwołania lub kolejnych odwołań, procedura i skutek zawieszający takich odwołań powinny być uregulowane w prawie krajowym, zgodnie z prawem Unii i zobowiązaniami międzynarodowymi.*
- (30) Aby zwiększyć skuteczność procedur powrotu, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania prawa do skutecznego środka prawnego zgodnie z art. 47 Karty, odwołania od decyzji związanych z powrotem powinny być w miarę możliwości zaskarżane przed jedną instancją sądową. Przepisy niniejszego rozporządzenia dotyczące odwołań i [...] **zawieszenia wykonania decyzji** powinny być zgodne z prawem do skutecznego środka prawnego przewidzianym w art. 47 Karty praw podstawowych.

- (31) Państwom członkowskim należy zapewnić narzędzia niezbędne [...] **do zapewnienia szybkich i skutecznych powrotów, w tym środki, które można będzie stosować w przypadku nieprzestrzegania obowiązku opuszczenia terytorium i obowiązku współpracy oraz w celu zachęty do przestrzegania tych obowiązków, a także środki służące zapobieganiu** ryzyku ucieczki. Wspólne przepisy powinny przyczynić się do usprawnienia **wymogów wynikających z obowiązku współpracy oraz kryteriów określania ryzyka ucieczki, nie ograniczając przy tym prawa państw członkowskich do ustanowienia dodatkowych środków i kryteriów w prawie krajowym. Przepisy takie powinny również zapewnić, by detencja i [...]** środki będące alternatywą dla detencji **były stosowane** w państwach członkowskich w celu skutecznego zarządzania procesem powrotu.
- (32) Powinna istnieć możliwość zastosowania detencji, gdy jest to proporcjonalne i konieczne, po przeprowadzeniu indywidualnej oceny każdego przypadku [...] w celu **powrotu, w tym przygotowania [...].powrotu [...], w celu readmisji lub w celu przeprowadzenia wydalenia.** Organy powinny działać z należytą starannością, a detencję należy stosować przez możliwie jak najkrótszy okres, który [...] **zasadniczo nie powinien** przekraczać 24 miesięcy w **danym państwie członkowskim. W przypadkach ucieczki do innego państwa członkowskiego, przy obliczaniu maksymalnego okresu detencji nie należy brać pod uwagę okresów poprzednich detencji. Przy obliczaniu maksymalnego okresu detencji nie powinny być uwzględniane okresy detencji stosowane na podstawie innych rozporządzeń lub dyrektyw. Podczas detencji należy uwzględniać szczególne potrzeby wynikające z oceny wymagań w zakresie szczególnego traktowania.** Jeżeli prawo krajowe przewiduje zastosowanie detencji wobec małoletnich, należy przede wszystkim uwzględnić najlepszy interes dziecka. Należy stosować inne łagodniejsze środki będące alternatywą dla detencji, jeżeli można je skutecznie stosować wobec nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich.

- (32a) *Jeżeli detencję stosowano już przez okres 24 miesięcy, państwo członkowskie powinno mieć możliwość zastosowania wobec obywatela państwa trzeciego detencji przez kolejny okres nieprzekraczający sześciu miesięcy w przypadkach, gdy istnieje ryzyko ucieczki i gdy pojawiły się uzasadnione przesłanki wydalenia ze względu na nowe istotne informacje w określonych okolicznościach. Taka detencja powinna zostać nakazana zgodnie z zasadą konieczności i proporcjonalności oraz powinna być stosowana możliwie jak najkrócej.*
- (33) Powrót obywateli państw trzecich, którzy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa, wymaga szczególnych środków mających na celu ochronę praw i wolności innych osób. W związku z tym powinna istnieć możliwość zastosowania detencji wobec takich obywateli państw trzecich przez *okres* dłuższy [...] **niż 24 miesiące**, przy czym każdy taki przypadek zastosowania detencji musi być zgodny z zasadą proporcjonalności.
- (34) Obywateli państwa trzeciego, których umieszczono w ośrodku detencyjnym, należy traktować w sposób ludzki i godny, z poszanowaniem ich praw podstawowych i zgodnie z prawem międzynarodowym i krajowym [...]. Co do zasady osoby, wobec których zastosowano detencję, powinny zostać umieszczone w specjalnych ośrodkach detencyjnych lub specjalnych oddziałach innych ośrodków. W przypadku gdy państwo członkowskie nie jest w stanie zapewnić miejsca zakwaterowania w takim ośrodku **lub gdy państwo członkowskie uważa, że transport danego obywatela państwa trzeciego jest nieproporcjonalny w kontekście wykonania decyzji nakazującej powrót**, można posiłkować się miejscami zakwaterowania w więzieniu, w którym obywatele państw trzecich przetrzymuje się oddzielnie od więźniów.
- (35) Podstawy do zastosowania detencji określone w niniejszym rozporządzeniu pozostają bez uszczerbku dla innych podstaw do zastosowania detencji, w tym podstaw do zatrzymania w ramach postępowania karnego, mających zastosowanie na podstawie prawa krajowego [...].

- (36) Zobowiązanie każdego państwa do readmisji własnych obywateli stanowi podstawową zasadę suwerenności państwa i współpracy międzynarodowej. Spoczywający na państwach obowiązek readmisji własnych obywateli jest uznawany za zasadę międzynarodowego prawa zwyczajowego [...] ***i jest on przewidziany w załączniku IX, rozdział 5 Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym i za określony w umowie z Samoa. Skuteczne powroty są możliwe tylko wtedy, gdy państwa [...] wywiązują się z obowiązku readmisji [...] własnych obywateli. W związku z tym państwa członkowskie są zależne od współpracy [...] państw trzecich, aby móc realizować skuteczne powroty. Istniejące instrumenty, takie jak art. 25a rozporządzenia (UE) nr 810/2009 i wsparcie Fronteksu, są w razie potrzeby wykorzystywane przez UE i państwa członkowskie w celu poprawy współpracy z państwami trzecimi.***
- (37) [...] Skoordynowane podejście do readmisji między państwami członkowskimi ma kluczowe znaczenie dla ułatwienia powrotu obywateli państw trzecich. Niewystarczające działania następcze w związku z wykonalnymi decyzjami nakazującymi powrót mogą osłabić skuteczność wspólnego podejścia do powrotów. Po wydaniu wykonalnych decyzji nakazujących powrót należy systematycznie stosować wszelkie środki niezbędne do przeprowadzenia powrotu, w tym, ***w stosownych przypadkach***, należy przedłożyć wnioski o readmisję organom państw trzecich, w przypadku gdy istnieją wątpliwości co do obywatelstwa lub gdy konieczne jest uzyskanie dokumentu podróży.
- (38) [...]

- (39) Skuteczne procedury powrotu opierają się na skutecznej współpracy administracyjnej i wymianie informacji między państwami członkowskimi. Wymiana informacji, w tym wymiana danych dotyczących tożsamości i obywatelstwa obywateli państw trzecich, ich dokumentów podróży oraz innych istotnych informacji, powinna opierać się na jasnych zasadach, w tym zasadach określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860¹³. Zasady te powinny być zgodne z zasadami ochrony danych i prawami osób objętych procedurą powrotu, aby zapewnić dokładność tych informacji i możliwość ich wykorzystywania wyłącznie do celów powrotu, **wydalenia**, readmisji i reintegracji oraz aby zapewnić ich ochronę przed nieuprawnionym dostępem, ujawnieniem lub wykorzystaniem.
- (40) [...]

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1860 z dnia 28 listopada 2018 r. w sprawie użytkowania Systemu Informacyjnego Schengen do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U. L 312 z 7.12.2018, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1860/oj>).

- (41) Do przetwarzania danych osobowych do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹⁴. Do przetwarzania danych osobowych przez instytucje i organy Unii do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725. Z uwagi na ważne względy interesu publicznego, które leżą u podstaw readmisji *i skutecznych powrotów*, do celów *powrotów, wydalenia*, readmisji i reintegracji konieczne może być przekazanie danych osobowych obywateli państw trzecich objętych decyzją nakazującą powrót, w tym danych dotyczących ich tożsamości, dokumentów podróży, innych istotnych danych, a także, w należycie uzasadnionych przypadkach, danych dotyczących wyroków skazujących za popełnione przez nich przestępstwa i danych dotyczących zdrowia. Takie przekazywanie danych musi odbywać się zgodnie z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725¹⁵[...].
- (42) [...] *W celu zapewnienia skutecznych powrotów* [...] *właściwe* organy odpowiedzialne za procedury azylowe i [...] *właściwe* organy zaangażowane na poszczególnych etapach procesu powrotu powinny ściśle ze sobą współpracować i koordynować swoje działania.

¹⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj>).

¹⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia rozporządzenia (WE) nr 45/2001 i decyzji nr 1247/2002/WE (Dz.U. L 295 z 21.11.2018, s. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1725/oj>).

(43) [...]

(43a) Co do zasady powinna być prowadzona współpraca i zapewniana pomoc między państwami członkowskimi, w tym w celu dopuszczenia tranzytu przez ich terytorium, udzielenia pomocy logistycznej lub innej pomocy materialnej lub rzeczowej związanej z takim tranzytem, ułatwienia przekazywania do innego państwa członkowskiego, czy to na podstawie dwustronnych umów lub uzgodnień, czy też w oparciu o współpracę między państwami członkowskimi, lub w celu udzielenia pomocy przy wyjeździe obywatela państwa trzeciego do państwa członkowskiego, w którym ma on prawo do pobytu.

(44) Unia zapewnia wsparcie finansowe i operacyjne – **bez uszczerbku dla wieloletnich ram finansowych na lata 2028–2034** – w celu skutecznego wdrożenia niniejszego rozporządzenia. W zakresie, w jakim działania powinny być finansowane z instrumentu tematycznego Fundusz Azylu, Migracji i Integracji, mogą one być realizowane w ramach zarządzania bezpośredniego, pośredniego lub dzielonego. Państwa członkowskie powinny jak najlepiej wykorzystywać dostępne unijne instrumenty finansowe, programy i projekty w dziedzinie powrotów, w szczególności na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147¹⁶, jak również pomoc operacyjną zapewnianą przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896¹⁷. [...]

¹⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1147 z dnia 7 lipca 2021 r. ustanawiające Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (Dz.U. L 251 z 15.7.2021, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1147/oj>).

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1896 z dnia 13 listopada 2019 r. w sprawie Europejskiej Straży Granicznej i Przybrzeżnej oraz uchylecia rozporządzeń (UE) nr 1052/2013 i (UE) 2016/1624 (Dz.U. L 295 z 14.11.2019, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj>).

- (45) [...] **Sprawozdawczość** w zakresie skuteczności niniejszego rozporządzenia oraz [...] **określenie** obszarów wymagających poprawy **powinny opierać się na gromadzeniu i analizie istniejących, wiarygodnych i porównywalnych statystyk dotyczących** [...] skuteczności procedur powrotu, współpracy państw trzecich oraz [...] działań na rzecz reintegracji. **W celu zapewnienia adekwatności statystyk należy wziąć pod uwagę normy określone w rozporządzeniu (UE) nr 862/2007, rozporządzeniu (UE) 2019/1896 i w prawie krajowym i w razie potrzeby należy dokonać ich przeglądu.** Należy ustanowić wspólne normy i definicje dotyczące gromadzenia odpowiednich danych i sprawozdawczości, aby umożliwić [...] przeprowadzenie oceny wpływu niniejszego rozporządzenia oraz przyczynić się do podejmowania świadomych decyzji dotyczących przyszłego rozwoju polityki.
- (46) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszego rozporządzenia należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do ustanowienia europejskiego nakazu powrotu [...]. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹⁸.
- (47) Należy uchylić dyrektywę 2001/40/WE, dyrektywę 2008/115/WE i decyzję Rady 2004/191/WE.

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

- (48) Ponieważ cele rozporządzenia dotyczące zwiększenia skuteczności powrotów [...] nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, natomiast – ze względu na rozmiary i skutki działań ukierunkowanych na zapewnienie wspólnego i spójnego podejścia między państwami członkowskimi – możliwe jest ich lepsze osiągnięcie na poziomie Unii, Unia może podjąć działania zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym artykule, niniejsze rozporządzenie nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (49) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu nr 22 w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i do Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszego rozporządzenia i nie jest nim związana ani go nie stosuje. Ponieważ niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie [...] ¹⁹[...] przepisów dorobku Schengen, zgodnie z art. 4 tego protokołu Dania – w terminie sześciu miesięcy po przyjęciu przez Radę niniejszego rozporządzenia – podejmuje decyzję, czy dokona jego transpozycji do swego prawa krajowego.

¹⁹ [...]

- (50) [...] Niniejsze rozporządzenie stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen, które nie mają zastosowania do Irlandii, zgodnie z [...] ²⁰[...] Protokołem nr 19 w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej; **w związku z tym, z zastrzeżeniem art. 4 tego protokołu, Irlandia** nie jest związana niniejszym rozporządzeniem ani go nie stosuje²¹. [...]

²⁰ [...]

²¹ *Ten motyw zostanie zmieniony, jeżeli Irlandia wystąpi z wnioskiem o zastosowanie wobec niej niniejszego rozporządzenia zgodnie z art. 4 ust. 1 Protokołu nr 19 w sprawie dorobku Schengen włączonego w ramy Unii Europejskiej, a Rada przyjmie swoją decyzję równocześnie z przyjęciem niniejszego rozporządzenia. W takim przypadku motyw będzie odnosił się do decyzji Rady dotyczącej wniosku Irlandii o zastosowanie wobec niej niektórych przepisów dorobku Schengen.*

- (51) W odniesieniu do Islandii i Norwegii niniejsze rozporządzenie stanowi [...] rozwinięcie przepisów dorobku Schengen – w rozumieniu Umowy zawartej przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącej włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen²² – które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. C decyzji Rady 1999/437/WE.
- (52) W odniesieniu do Szwajcarii niniejsze rozporządzenie stanowi [...] rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską a Konfederacją Szwajcarską w sprawie włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen²³, które wchodzi w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. C decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2008/146/WE²⁴.

²² Dz.U. L 176 z 10.7.1999, s. 36, ELI:
[http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439\(1\)/oj](http://data.europa.eu/eli/agree_international/1999/439(1)/oj).

²³ Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 52.

²⁴ Decyzja Rady 2008/146/WE z dnia 28 stycznia 2008 r. w sprawie zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen (Dz.U. L 53 z 27.2.2008, s. 1, ELI:
<http://data.europa.eu/eli/dec/2008/146/oj>).

- (53) W odniesieniu do Liechtensteinu niniejsze rozporządzenie stanowi [...] rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w rozumieniu Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, które wchodzą w zakres obszaru, o którym mowa w art. 1 lit. C decyzji 1999/437/WE w związku z art. 3 decyzji Rady 2011/350/UE²⁵.
- (54) [...]
- (55) Zgodnie z art. 42 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2018/1725 skonsultowano się z Europejskim Inspektorem Ochrony Danych, który wydał opinię w dniu [...],

²⁵ Decyzja Rady 2011/350/UE z dnia 7 marca 2011 r. w sprawie zawarcia w imieniu Unii Europejskiej Protokołu między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską, Konfederacją Szwajcarską i Księstwem Liechtensteinu w sprawie przystąpienia Księstwa Liechtensteinu do Umowy między Unią Europejską, Wspólnotą Europejską i Konfederacją Szwajcarską dotyczącej włączenia Konfederacji Szwajcarskiej we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, odnoszącego się do zniesienia kontroli na granicach wewnętrznych i do przemieszczania się osób (Dz.U. L 160 z 18.6.2011, s. 19, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/350/oj>).

PRZYJMUJĄ NINIEJSZE ROZPORZĄDZENIE:

Rozdział I

PRZEPISY OGÓLNE

Artykuł 1

Przedmiot

1. ***W celu zapewnienia skutecznych powrotów obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium państw członkowskich*** niniejsze rozporządzenie ustanawia wspólny system powrotów obywateli państw trzecich [...] nielegalnie [...] przebywających ***na terytorium państw członkowskich***, zgodnie z prawami podstawowymi uznanymi [...] w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej („[...] Karta [...]”) ***i z zasadami ogólnymi prawa Unii*** oraz zgodnie z mającymi zastosowanie [...] ***zobowiązaniami*** [...] międzynarodowymi, w tym zobowiązaniami w zakresie [...] praw człowieka.
2. Celem niniejszego rozporządzenia jest ***umożliwienie państwom członkowskim stosowania wszelkich środków niezbędnych*** do zapewnienia skutecznych ***powrotów*** [...].

Artykuł 2

Zakres stosowania

1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium państw członkowskich.

2. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do osób korzystających z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii, zdefiniowanych w art. 2 pkt 5 rozporządzenia (UE) 2016/399.
3. *Niniejsze rozporządzenie pozostaje bez uszczerbku dla przepisów rozporządzeń (UE) 2024/1351 i (UE) 2024/1348.*
4. *Bez uszczerbku dla ust. 5 niniejszego artykułu niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania do obywateli państw trzecich:*
 - a) *którym odmówiono wjazdu na granicach zewnętrznych zgodnie z art. 14 rozporządzenia (UE) 2016/399 lub zgodnie z równoważnym prawem krajowym w przypadku państw członkowskich niezwiązanych tym rozporządzeniem;*
 - b) *którzy zostali zatrzymani lub ujęci przez właściwe organy w związku z nielegalnym przekraczaniem lądowej, morskiej lub powietrznej zewnętrznej granicy państwa członkowskiego i którzy nie otrzymali następnie zezwolenia na pobyt lub prawa do pobytu w tym państwie członkowskim;*
 - c) *którzy zgodnie z prawem krajowym podlegają powrotowi w ramach sankcji prawa karnego lub na skutek takiej sankcji;*
 - d) *którzy podlegają procedurze ekstradycji.*
5. *Państwo członkowskie może podjąć decyzję o zastosowaniu niniejszego rozporządzenia do jednej lub większej liczby kategorii obywateli państw trzecich, o których mowa w ust. 4 lit. a), b) i c). W takich przypadkach niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie do tych kategorii obywateli państw trzecich od dnia, w którym państwo członkowskie powiadomi o swojej decyzji pozostałe państwa członkowskie i Komisję.*
6. *Jeżeli państwo członkowskie podejmie decyzję o zastosowaniu niniejszego rozporządzenia do obywateli państw trzecich podlegających powrotowi w ramach sankcji prawa karnego, art. 7, 9 i 10 nie mają zastosowania.*

7. *W odniesieniu do obywateli państw trzecich wyłączonych zgodnie z ust. 4 lit. a) i b) z zakresu stosowania niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie zapewniają, aby sposób ich traktowania i poziom ich ochrony były nie mniej korzystne niż te określone w art. 12 ust. 4 i 5, art. 14 ust. 2, art. 14 ust. 6 lit. c) i e), art. 34 ust. 1–6 i art. 35 i zgodnie z zasadą non-refoulement.*

Artykuł 3

[...]

Artykuł 4

Definicje

Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

- 1) „obywatel państwa trzeciego” oznacza osobę, która nie jest obywatelem Unii w rozumieniu art. 20 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej i która nie jest osobą korzystającą z prawa do swobodnego przemieszczania się na mocy prawa Unii, zdefiniowaną w art. 2 pkt 5 rozporządzenia (UE) 2016/399;
- 2) „nielegalny pobyt” oznacza obecność na terytorium państwa członkowskiego obywatela państwa trzeciego, który nie spełnia warunków wjazdu do państwa członkowskiego określonych w art. 6 rozporządzenia (UE) 2016/399 lub [...] *równoważnych* warunków wjazdu, pobytu lub zamieszkania [...] *zgodnie z prawem krajowym w przypadku państw [...] członkowskich, które nie są związane tym rozporządzeniem, lecz uczestniczą w stosowaniu niniejszego rozporządzenia*;
- 3) „kraj powrotu” oznacza jedno z następujących:
 - a) państwo trzecie będące państwem pochodzenia obywatela państwa trzeciego;
 - b) państwo trzecie będące państwem formalnego miejsca zwykłego pobytu obywatela państwa trzeciego;
 - c) państwo trzecie tranzytu w drodze do Unii zgodnie z umowami lub uzgodnieniami o readmisji zawartymi przez Unię lub państwa członkowskie;
 - d) państwo trzecie inne niż państwo, o którym mowa w lit. a)[...] *i b)*, w którym to państwie trzecim obywatel państwa trzeciego ma prawo do wjazdu i pobytu;

- e) bezpieczny kraj trzeci, w odniesieniu do którego wniosek obywatela państwa trzeciego o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony jako niedopuszczalny zgodnie z art. 59 ust. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1348;
 - f) kraj pierwszego azylu, w odniesieniu do którego wniosek obywatela państwa trzeciego o udzielenie ochrony międzynarodowej został odrzucony jako niedopuszczalny zgodnie z art. 58 ust. 4 rozporządzenia (UE) 2024/1348;
 - g) państwo trzecie **inne niż państwo, o którym mowa w lit. a), b) i d)**, z którym to państwem trzecim zawarto umowę lub uzgodnienie, na podstawie których przyjmuje się obywatela państwa trzeciego, zgodnie z art. 17 niniejszego rozporządzenia.
- 4) „decyzja nakazująca powrót” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, w których stwierdza się lub uznaje, że obywatel państwa trzeciego przebywa w państwie członkowskim nielegalnie, oraz nakłada się lub stwierdza obowiązek opuszczenia [...] **terytorium państw członkowskich**;
- 4a) „powrót” oznacza, że nielegalnie przebywający obywatel państwa trzeciego:**
- a) **powraca dobrowolnie, o czym mowa w pkt 6; lub**
 - b) **zostaje wydany przez właściwe organy z terytorium państw członkowskich do kraju powrotu, o którym mowa w pkt 3 akapit pierwszy;**
- 4b) „decyzja nakazująca wydalenie” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, w których stwierdza się lub uznaje, że obywatel państwa trzeciego może zostać wydany do co najmniej jednego kraju powrotu, o którym mowa w pkt 3;**

- 5) „wydalenie” oznacza wykonanie decyzji nakazującej powrót przez właściwe organy poprzez fizyczny przewóz osoby poza terytorium *państw* członkowskich;
- 6) „dobrowolny powrót” oznacza [...] *opuszczenie we własnym zakresie* terytorium państw członkowskich [...], *z pomocą lub bez pomocy, bez konieczności stosowania wydalenia, przez:*
- a) nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego, wobec którego nie wydano jeszcze decyzji nakazującej powrót; lub*
- b) nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego wykonującego obowiązek opuszczenia terytorium w terminie dobrowolnego wyjazdu określonym w decyzji nakazującej powrót lub po jego upływie;*
- 7) „ucieczka” oznacza działanie, w wyniku którego obywatel państwa trzeciego przestaje być dostępny dla właściwych organów administracyjnych lub sądowych [...];
- 8) „zakaz wjazdu” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe, które zakazują [...] wjazdu i pobytu na terytorium państw członkowskich;
- 9) [...]
- 10) [...]

- 11) „operacja powrotowa” oznacza operację zorganizowaną lub koordynowaną przez właściwy organ *lub wspieraną przez Europejską Agencję Straży Granicznej i Przybrzeżnej („Frontex”)*, w ramach której odsyłani są obywatele państw trzecich z jednego lub większej liczby państw członkowskich;

[...] ²⁶[...]

Artykuł 5

Prawa podstawowe

Stosując niniejsze rozporządzenie, państwa członkowskie w pełni przestrzegają odpowiednich przepisów prawa Unii, w tym Karty, i odpowiedniego prawa międzynarodowego, a także zobowiązań związanych z dostępem do ochrony międzynarodowej, [...] zasady non-refoulement oraz praw podstawowych.

²⁶ [...]

Rozdział II
PROCEDURA POWROTU

SEKCJA 1
ROZPOCZĘCIE PROCEDURY POWROTU

Artykuł 6

[...]

SEKCJA 2

PROCEDURA WYDAWANIA DECYZJI NAKAZUJĄCEJ POWRÓT

Artykuł 7

[...] Decyzja nakazująca powrót

1. Właściwe organy państwa członkowskiego wydają wobec każdego obywatela państwa trzeciego przebywającego nielegalnie na ich terytorium decyzję nakazującą powrót, w *której stwierdzają lub nakładają obowiązek opuszczenia terytorium państw członkowskich* [...].

1a. W decyzjach nakazujących powrót:

- a) określa się nieprzekraczający 30 dni termin wyjazdu, do końca którego obywatel państwa trzeciego ma najpóźniej opuścić terytorium państw członkowskich; lub*
- b) stwierdza się, że obywatel państwa trzeciego ma niezwłocznie opuścić terytorium państw członkowskich.*

Okres wyjazdu, o którym mowa w lit. a), może zostać doprecyzowany w prawie krajowym.

Państwa członkowskie mogą określić w swoim prawie krajowym przypadki, w których obywatelowi państwa trzeciego wyznacza się termin dobrowolnego wyjazdu lub przypadki, w których nakazuje mu się natychmiastowy wyjazd.

1b. Państwa członkowskie mogą postanowić, że termin wyjazdu, o którym mowa w ust. 1a, przekroczy 30 dni, z należyтым uwzględnieniem szczególnych okoliczności danego przypadku.

1c. Państwa członkowskie mogą przedłużyć termin wyjazdu, o którym mowa w ust. 1a, z należytych uwzględnieniem szczególnych okoliczności w danym przypadku, w szczególności uczestnictwa w programie wspierającym powrót i reintegrację zgodnie z art. 46 ust. 3 oraz przestrzegania obowiązku współpracy określonego w art. 21.

Państwa członkowskie mogą skrócić termin wyjazdu, o którym mowa w ust. 1a, w przypadku nieprzestrzegania obowiązku współpracy określonego w art. 21.

1d. Bieg terminu wyjazdu liczy się od daty określonej na mocy prawa krajowego.

2. Decyzję nakazującą powrót wydaje się na piśmie, podając w niej uzasadnienie faktyczne i prawne [...]. **Obywatela państwa trzeciego informuje się** o dostępnych środkach prawnych i terminach korzystania z tych środków. Obywatel państwa trzeciego zostaje powiadomiony o decyzji nakazującej powrót [...] **możliwie najszybciej zgodnie z prawem krajowym danego państwa członkowskiego.**

3. Właściwe organy mogą podjąć decyzję o nieprzekazywaniu informacji na temat uzasadnienia faktycznego lub mogą zdecydować się na ich ograniczenie, jeżeli prawo krajowe pozwala na ograniczenie prawa do informacji lub gdy jest to konieczne do ochrony porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego oraz w celu zapobiegania przestępstwom, prowadzenia dochodzeń w ich sprawie oraz ich wykrywania i ścigania. W takich przypadkach obywatela państwa trzeciego informuje się o zasadniczych powodach podjęcia decyzji nakazującej powrót w celu umożliwienia mu uzyskania dostępu do skutecznego środka prawnego. **Obowiązek informowania obywatela państwa trzeciego o zasadniczych powodach nie obejmuje obowiązku ujawniania jakichkolwiek informacji niejawnych.**

4. [...] *Kraj lub kraje powrotu mogą zostać określone w decyzji nakazującej powrót. W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego postanowi dobrowolnie powrócić do innego kraju powrotu [...] niż kraj lub kraje powrotu określone w decyzji nakazującej powrót, nie jest wymagane wydanie nowej [...] decyzji [...] określającej ten kraj powrotu.*
- 4a. *Właściwym organom nie uniemożliwia się wydawania decyzji nakazującej powrót w przypadku wystąpienia utrudnienia w wydaleniu, w tym ryzyka zawrócenia na granicy. W przypadku gdy kraj powrotu został określony w decyzji nakazującej powrót i stwierdzono, że istnieje ryzyko zawrócenia na granicy, w decyzji nakazującej powrót stwierdza się, że wydalenie do tego kraju powrotu zostaje odroczone zgodnie z art. 14 ust. 1 lit. a).*
5. Obywatelowi państwa trzeciego zapewnia się, na żądanie, pisemne lub ustne tłumaczenie głównych elementów decyzji nakazującej powrót, [...] w tym tłumaczenie informacji o dostępnych środkach prawnych, na język, który obywatel państwa trzeciego rozumie lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały. *Państwa członkowskie mogą korzystać z ogólnych broszur informacyjnych lub tłumaczeń, w tym tłumaczeń generowanych maszynowo.*
6. Decyzję nakazującą powrót [...] wydaje się w tym samym akcie lub *w odrębnym akcie* w tym samym czasie i łącznie z decyzją o zakończeniu legalnego pobytu obywatela państwa trzeciego *lub bez zbędnej zwłoki po tym czasie oraz* bez uszczerbku dla zabezpieczeń proceduralnych przewidzianych w rozdziale IV i innych odpowiednich przepisów prawa Unii i prawa międzynarodowego.

7. Po wydaniu decyzji nakazującej powrót [...] *państwa członkowskie* [...] *korzystają* z formularza („europejskiego nakazu powrotu”) ustanowionego na podstawie ust. 8. *Formularz powinien zawierać główne elementy decyzji nakazującej powrót – i w stosownych przypadkach decyzji nakazującej wydalenie* – i powinien zostać udostępniony za pośrednictwem systemu informacyjnego Schengen zgodnie z rozporządzenie (UE) 2018/1860 [...].
8. Komisja przyjmuje *najpóźniej sześć miesięcy po wejściu w życie niniejszego rozporządzenia* akt wykonawczy w celu ustanowienia formularza europejskiego nakazu powrotu, o którym mowa w ust. 7. Ten akt wykonawczy przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 49 ust. 2.
9. [...] *Najpóźniej przed przyjęciem aktu wykonawczego, o którym mowa w ust. 8, państwa członkowskie oraz Komisja i odpowiednie agencje UE, takie jak eu-LISA, [...] rozpoczynają wprowadzanie, odpowiednio, niezbędnych rozwiązań prawnych i technicznych, aby udostępniać europejski nakaz powrotu [...] za pośrednictwem systemu informacyjnego Schengen i tym samym ułatwić wypełnianie obowiązku ustanowionego w ust. 7. W stosownych przypadkach Komisja i odpowiednie agencje UE, takie jak eu-LISA, [...] udzielają wsparcia państwom członkowskim.*

9a. Najpóźniej do dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia Komisja i odpowiednie agencje UE, takie jak eu-LISA, wdrożą środki zapewniające możliwość zautomatyzowanego rozpatrywania europejskiego nakazu powrotu w celu zwiększenia skuteczności stosowania art. 9.

9b. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o niezbędnych rozwiązaniach prawnych i technicznych wprowadzonych w celu wypełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 7, najpóźniej do dnia rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia.

[...]

Artykuł 8

Wyjątki od obowiązku wydania decyzji nakazującej powrót

1. Właściwe organy państw członkowskich mogą podjąć decyzję o niewydaniu decyzji nakazującej powrót w jednym z następujących przypadków, gdy dany obywatel państwa trzeciego:
 - a) został przekazany do innego państwa członkowskiego zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 23a rozporządzenia (UE) 2016/399;
 - b) został przekazany do innego państwa członkowskiego na mocy dwustronnych umów lub uzgodnień lub na podstawie współpracy między państwami członkowskimi zgodnie z art. 44;

- c) jest osobą, której nielegalny pobyt wykryto w związku z odprawą graniczną przeprowadzaną przy wyjeździe na granicy zewnętrznej zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/399 lub w związku z równoważną kontrolą przeprowadzaną zgodnie z prawem krajowym **w przypadku państw członkowskich niezwiązanych tym rozporządzeniem**[...], aby uniknąć w jak największym stopniu odroczenia wyjazdu danego obywatela państwa trzeciego.
2. Decyzji nakazującej powrót nie wydaje się w przypadkach, gdy dany obywatel państwa trzeciego posiada ważne zezwolenie na pobyt, wizę długoterminową lub inne zezwolenie na pobyt, wydane przez inne państwo członkowskie [...].
3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, państwo członkowskie wymaga, aby obywatel państwa trzeciego natychmiast udał się na terytorium tego innego państwa członkowskiego. Jeżeli dany obywatel państwa trzeciego nie wypełni tego obowiązku lub gdy natychmiastowy wyjazd danego obywatela państwa trzeciego jest konieczny ze względów porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, państwo członkowskie może zwrócić się o współpracę do innych państw członkowskich zgodnie z art. 44 lub wydać decyzję nakazującą powrót zgodnie z art. 7.
4. Decyzji nakazującej powrót nie wydaje się w przypadkach, gdy **zostaje zastosowana** [...] procedura [...] określona w art. 9.

Artykuł 9

Uznawanie i wykonywanie decyzji nakazujących powrót wydanych przez inne państwo członkowskie

1. Państwo członkowskie, w którym dany obywatel państwa trzeciego przebywa nielegalnie („wykonujące decyzję państwo członkowskie”), może uznać ***i wykonać*** wykonalną decyzję nakazującą powrót ***oraz, w stosownych przypadkach, decyzję nakazującą wydalenie***, wydane wobec tego obywatela państwa trzeciego przez inne państwo członkowskie („wydające decyzję państwo członkowskie”) zgodnie z art. 7 ust. 1 ***i art. 12 ust. 2. Wykonanie*** oparte jest ***na informacjach zawartych*** w europejskim nakazie powrotu, o którym mowa w art. 7 ust. 7[...], ***i przeprowadza się je zgodnie z krajowymi przepisami i procedurami*** na podstawie art. 12.
2. [...] Państwa członkowskie nie są [...] ***zobowiązane do przyjmowania decyzji administracyjnych lub orzeczeń administracyjnych do celów uznania. Uznanie nie musi mieć postaci*** [...] procedury [...] ***administracyjnej***.

3. [...]
4. [...]
5. Jeżeli państwo członkowskie nie uznaje ani nie wykonuje decyzji nakazującej powrót **lub decyzji nakazującej wydalenie** zgodnie z ust. 1 [...], to państwo członkowskie wydaje decyzję nakazującą powrót z **zastrzeżeniem warunków określonych** w art. 7 **lub decyzję nakazującą wydalenie zgodnie z art. 12 ust. 2**.
6. [...] W **przypadku gdy zgodnie z ust. 1** państwo członkowskie **uznaje lub wykonuje decyzję nakazującą powrót lub decyzję nakazującą wydalenie**, zawiesza ono [...] **wydalenie**, jeżeli skutki decyzji nakazującej powrót **lub decyzji nakazującej wydalenie** są zawieszane w wydającym decyzję państwie członkowskim, **i może wydać decyzję nakazującą powrót z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 7**.
7. Jeżeli wydające decyzję państwo członkowskie **zawiesi lub** wycofa decyzję nakazującą powrót lub gdy decyzja nakazująca powrót zostanie unieważniona przez [...] organ **administracyjny lub sąd lub trybunał**, wykonującą decyzję państwo członkowskie wydaje decyzję nakazującą powrót z zastrzeżeniem warunków określonych w art. 7.

8. Wydające decyzję państwo członkowskie przekazuje wykonującemu decyzję państwu członkowskiemu, **na jego wniosek**, wszystkie dostępne dane i dokumenty niezbędne do [...] celów powrotu **lub wydalenia** zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860 [...].
9. [...]
- 9a. *Stosowanie art. 9 pozostaje bez uszczerbku dla stosowania wyjątków określonych w art. 8.*
10. [...]
11. *Państwa członkowskie, przyjmując akt wykonawczy, o którym mowa w art. 7 ust. 8, rozpoczynają działania przygotowawcze, które mogłyby ułatwić uznawanie decyzji nakazujących powrót lub decyzji nakazujących wydalenie wydanych przez inne państwo członkowskie, w tym, w stosownych przypadkach, wprowadzają rozwiązania prawne i techniczne w swoich systemach krajowych, zmiany w krajowych systemach informatycznych, odpowiednie szkolenia i działania w ramach projektów pilotażowych.*

12. *W terminie dwóch lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszego rozporządzenia Komisja ocenia wdrożenie wzajemnego uznawania, o którym mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oceniając w szczególności:*
- a) *czy rozwiązania prawne i techniczne, które umożliwiają udostępnienie europejskiego nakazu powrotu za pośrednictwem systemu informacyjnego Schengen zgodnie z art. 7 ust. 7, zostały wprowadzone przez państwa członkowskie i są skuteczne;*
 - b) *czy państwa członkowskie wprowadziły rozwiązania prawne i techniczne, które zapewniają automatyczne rozpatrywanie europejskiego nakazu powrotu zgodnie z art. 7 ust. 9;*
 - c) *skuteczność uznawania i wykonywania decyzji nakazujących powrót i decyzji nakazujących wydalenie;*
 - d) *wynikające z tego obciążenie krajowych systemów sądowniczych i administracyjnych; oraz*
 - e) *wyniki odpowiednich szkoleń i działań w ramach projektów pilotażowych.*
13. *Na podstawie oceny, o której mowa w ust. 12, Komisja przedkłada, w stosownych przypadkach, wnioski ustawodawcze, w tym wszelkie ukierunkowane zmiany mające na celu zapewnienie skutecznych powrotów, z myślą o wprowadzeniu obowiązkowego uznawania i wykonywania wykonalnych decyzji nakazujących powrót i decyzji nakazujących wydalenie wydanych przez inne państwo członkowskie. Jeżeli Komisja nie przedłoży wniosku, musi to uzasadnić.*
14. *Na wniosek Komisji państwa członkowskie przekazują informacje konieczne do zakończenia oceny zgodnie z ust. 12 niniejszego artykułu, w szczególności dane statystyczne dotyczące liczby obywateli państw trzecich wydanych lub odesłanych na podstawie uznanych decyzji nakazujących powrót oraz, w stosownych przypadkach, decyzji nakazujących wydalenie wydanych przez inne państwo członkowskie w określonym przedziale czasowym. W miarę możliwości Komisja wykorzystuje informacje udostępnione na podstawie rozporządzenia (WE) 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady.*

SEKCJA 3

ZAKAZ WJAZDU

Artykuł 10

Wydawanie zakazu wjazdu

1. Do decyzji nakazującej powrót dołącza się zakaz wjazdu, gdy:
 - a) obywatel państwa trzeciego podlega wydaleniu zgodnie z art. 12;
 - b) obowiązek [...] *opuszczenia terytorium państw członkowskich* nie został wykonany w terminach określonych zgodnie z art. [...] *7 ust. 1a–1c*;
 - c) obywatel państwa trzeciego stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa zgodnie z art. 16.
2. W przypadkach innych niż wymienione w ust. 1 właściwe organy [...] *mogą dołączyć* zakaz wjazdu do decyzji nakazującej powrót [...] *lub do decyzji nakazującej wydalenie*, biorąc pod uwagę istotne okoliczności, w szczególności poziom współpracy ze strony obywatela państwa trzeciego.
3. Zakaz wjazdu wydaje się w ramach decyzji nakazującej powrót *lub w ramach decyzji nakazującej wydalenie lub* oddzielnie na piśmie. O [...] *zakazie wjazdu* powiadamia się obywatela państwa trzeciego w języku, który obywatel państwa trzeciego rozumie lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały. *Informacje o skutkach zakazu wjazdu mogą być umieszczone w ogólnej broszurze informacyjnej.*

4. Właściwe organy mogą nałożyć zakaz wjazdu bez wydawania decyzji nakazującej powrót wobec obywatela państwa trzeciego, który przebywa nielegalnie na terytorium państw członkowskich i którego nielegalny pobyt wykryto w związku z odprawą graniczną przeprowadzaną przy wyjeździe zgodnie z art. 8 rozporządzenia (UE) 2016/399 **lub w związku z równoważną kontrolą przeprowadzaną zgodnie z prawem krajowym w przypadku państw członkowskich niezwiązanych tym rozporządzeniem [...]. W tych przypadkach zakaz wjazdu można nałożyć i poinformować o nim po opuszczeniu przez obywatela państwa trzeciego terytorium [...] państw członkowskich**, aby w możliwie największym stopniu nie dopuścić do odroczenia wjazdu danego obywatela państwa trzeciego.
- 4a. Jeżeli nielegalnie przebywający obywatel państwa trzeciego opuści terytorium państwa członkowskiego przed wydaniem decyzji nakazującej powrót, właściwe organy mogą nałożyć zakaz wjazdu bez wydawania takiej decyzji nakazującej powrót.*
- 4b. Jeżeli powody wydania zakazu wjazdu zaistniały po wydaniu decyzji nakazującej powrót, właściwe organy mogą nałożyć zakaz wjazdu bez wydawania nowej decyzji nakazującej powrót.*
5. Właściwe organy mogą wstrzymać się od wydania zakazu wjazdu w indywidualnych przypadkach ze względów humanitarnych, **jeżeli obywatel państwa trzeciego jest ofiarą handlu ludźmi** lub jeżeli obywatel państwa trzeciego należycie współpracuje z właściwymi organami, [...] **między innymi** przystępując do programu powrotów i reintegracji.

6. Czas trwania zakazu wjazdu określa się z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych dla danego przypadku okoliczności na okres maksymalnie dziesięciu lat. ***Bez uszczerbku dla art. 16 ust. 3 lit. a) zakaz wjazdu może zostać wydany na maksymalny okres 20 lat z należytym uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności, a w szczególności należyście uzasadnionych powodów, dla których właściwe organy uzasadniają konieczność dalszego uniemożliwiania danemu obywatelowi państwa trzeciego wjazdu na terytorium państw członkowskich.***
7. [...]
8. Okres obowiązywania zakazu wjazdu rozpoczyna się w dniu, w którym obywatel państwa trzeciego opuścił terytorium państw członkowskich.

Artykuł 11

Cofnięcie, zawieszenie lub skrócenie czasu trwania zakazu wjazdu

1. Zakaz wjazdu może zostać cofnięty lub zawieszony lub czas jego trwania może zostać skrócony ***przez wydające państwo członkowskie***, jeżeli obywatel państwa trzeciego[...] ***wykaże, że powrócił dobrowolnie zgodnie z decyzją nakazującą powrót.***

[...]

2. ***Właściwy organ może według swojego uznania cofnąć lub zawiesić zakaz wjazdu lub skrócić czas jego trwania [...] w uzasadnionych indywidualnych przypadkach, w tym ze względów humanitarnych, z uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności.***
3. ***Obywatel państwa trzeciego [...] może przedłożyć dobrze uzasadniony wniosek [...] o cofnięcie lub zawieszenie zakazu wjazdu lub o skrócenie czasu jego trwania, o ile obywatel ten zastosował się do decyzji nakazującej powrót, bez uszczerbku dla ust. 4.***
4. ***Obywatel państwa trzeciego, któremu wydano zakaz wjazdu na okres przekraczający dziesięć lat zgodnie z art. 10 ust. 6 lub z art. 16 ust. 3 lit. a), może, po upływie dziesięciu lat po opuszczeniu państw członkowskich, zwrócić się do wydającego państwa członkowskiego o weryfikację, czy zakaz wjazdu powinien zostać cofnięty, zawieszony lub skrócony, z należyтым uwzględnieniem wszystkich istotnych okoliczności, w tym, w stosownych przypadkach, tego, czy ten obywatel państwa trzeciego nadal stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa na mocy art. 16 i czy zakaz wjazdu jest nadal konieczny, by nie dopuścić do wjazdu tego obywatela państwa trzeciego na terytorium państw członkowskich. Wniosek o weryfikację powinien być dobrze uzasadniony.***
5. ***Państwa członkowskie mogą uzależnić cofnięcie zakazu wjazdu od zwrotu kosztów wydalenia obywatela państwa trzeciego.***

SEKCJA 4
EGZEKWOWANIE POWROTU

Artykuł 12

Wydalenie

1. ***Państwa członkowskie podejmują wszelkie niezbędne środki, by wydalić*** obywatela państwa trzeciego, [...] gdy:
 - a) obywatel państwa trzeciego nie wykonał obowiązku opuszczenia terytorium zgodnie z art. 7;***
 - a) obywatel państwa trzeciego [...] ***nie*** współpracuje z organami [...];
 - b) [...]
 - c) obywatel państwa trzeciego jest objęty zakresem stosowania art. 16;
 - d) obywatel państwa trzeciego [...] ***przenosi się do innego państwa*** [...] członkowskiego ***bez zezwolenia, w tym w okresie*** ustalonym zgodnie z art. [...] 7;
 - f) państwo członkowskie uznaje zgodnie z prawem krajowym za konieczne i proporcjonalne wydalenie obywatela państwa trzeciego z innych powodów niż powody podane w lit. -a)–d).***

- 1a. Niniejsze rozporządzenie nie zawiera żadnych przepisów, które uniemożliwiają państwowym członkowskim zezwalanie na dobrowolny powrót obywatela państwa trzeciego lub na ułatwianie takiego powrotu obywatela państwa trzeciego, który w przeciwnym razie podlegałby wydaleniu zgodnie z ust. 1.*
- 1b. W przypadku gdy nie ustalono uprzednio kraju powrotu, dane państwo członkowskie ustala co najmniej jeden kraj powrotu, o którym mowa w art. 4 pkt 3, przed przeprowadzeniem wydalenia.*
2. [...] Właściwe organy *mogą wydać decyzję nakazującą wydalenie każdego obywatela państwa trzeciego, który podlega powrotowi. W przypadku wydania decyzji nakazującej wydalenie, zostaje ona sporządzona na piśmie i może być ona zawarta w tej samej decyzji co decyzja nakazująca powrót lub może zostać wydana jako [...] odrębna decyzja administracyjna lub orzeczenie sądowe [...] lub może stanowić część innej decyzji administracyjnej lub innego orzeczenia sądowego.*
- 2a. W przypadku gdy właściwy organ wyda decyzję nakazującą wydalenie i gdy nie ustalono uprzednio kraju powrotu, w decyzji nakazującej wydalenie określa się co najmniej jeden kraj powrotu, o którym mowa w art. 4 pkt 3.*
- 2b. W przypadku wydania decyzji nakazującej wydalenie przedstawia się w niej uzasadnienie faktyczne i prawne. Obywatela państwa trzeciego informuje się o dostępnych środkach prawnych i terminach korzystania z tych środków. Obywatel państwa trzeciego zostaje powiadomiony o decyzji nakazującej wydalenie możliwie najszybciej zgodnie z prawem krajowym danego państwa członkowskiego.*

- 2c. *W przypadku wydania decyzji nakazującej wydalenie obywatelowi państwa trzeciego zapewnia się, na żądanie, pisemne lub ustne tłumaczenie głównych elementów decyzji nakazujących wydalenie, w tym tłumaczenie informacji o dostępnych środkach prawnych, na język, który obywatel państwa trzeciego rozumie lub można w uzasadniony sposób przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały. Państwa członkowskie mogą korzystać z ogólnych broszur informacyjnych lub tłumaczeń, w tym tłumaczeń generowanych maszynowo.*
3. *Gdy obywatel państwa trzeciego poinformuje o zaistnieniu przesłanek, że wydalenie naruszy zasadę non-refoulement, lub gdy o takich przesłankach dowiedzą się organów państwa członkowskiego, właściwe organy obejmą obywatela państwa trzeciego odpowiednią procedurą, w tym, w stosownych przypadkach, procedurą azylową zgodnie z rozporządzeniem 2024/1348, lub zgodnie z prawem krajowym ocenią, czy wydalenie jest zgodne z zasadą non-refoulement [...]. Dany obywatel państwa trzeciego niezwłocznie przedstawia wszelkie istotne [...] **informacje** dotyczące [...] **jego** sytuacji osobistej **w celu uzasadnienia swojego twierdzenia, że wydalenie naruszałoby zasadę non-refoulement. Właściwe organy mogą posługiwać się wszelkimi wcześniejszymi ocenami ryzyka zawrócenia na granicy lub uwzględniać takie oceny. Oceny ryzyka zawrócenia na granicy dokonuje się jedynie wówczas, gdy odnośne informacje zostały uzasadnione.***
- 3a. *Państwa członkowskie mogą postanowić, że oceny przestrzegania zasady non-refoulement może dokonać organ inny niż właściwy organ wydający lub wykonujący decyzję nakazującą powrót.*

4. Zastosowanie środków przymusu w celu zapewnienia wydalenia musi być konieczne i proporcjonalne oraz w żadnym przypadku środki takie nie mogą obejmować użycia siły przekraczającego rozsądne granice. Są one wdrażane zgodnie z prawem krajowym, z poszanowaniem praw podstawowych i należnym szacunkiem dla godności i nietykalności cielesnej danego obywatela państwa trzeciego.
5. Jeżeli wydalenie następuje drogą powietrzną, państwa członkowskie uwzględniają wspólne wytyczne w sprawie postanowień dotyczących tajności w odniesieniu do wspólnych wydaleń drogą powietrzną, które to wytyczne określono w załączniku do decyzji Rady 2004/573/WE.²⁷

[...]

Artykuł 13

[...]

²⁷ Decyzja Rady 2004/573/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wspólnych lotów w celu wydalenia z terytorium dwóch lub więcej państw członkowskich, obywateli państw trzecich, którzy podlegają indywidualnemu nakazowi wydalenia (Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 28, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2004/573/oj>).

[...]

Artykuł 14

Warunki odroczenia wydalenia

1. Wydalenie zgodnie z art. 12 odracza się w następujących okolicznościach:
 - a) jeżeli miałyby ono naruszać zasadę non-refoulement; lub
 - b) jeśli obowiązuje zawieszenie decyzji nakazującej powrót zgodnie z art. 28.
2. Wydalenie zgodnie z art. 12 można odroczyć [...], uwzględniając szczególne okoliczności danego przypadku.
3. Wniosek obywatela państwa trzeciego o odroczenie wydalenia musi zawierać odpowiednie uzasadnienie.

4. [...] Państwa członkowskie zapewniają danemu obywatelowi państwa trzeciego pisemne potwierdzenie [...] odroczenia [...] **zgodnie z ust. 1. Obywatel państwa trzeciego może otrzymać ustne tłumaczenie tego potwierdzenia w języku zrozumiałym dla obywatela państwa trzeciego lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały, w tym z wykorzystaniem usług tłumaczenia ustnego.**
5. [...] **Odroczenie** wydalenia zgodnie z ust. 1 lub 2 zostaje [...] poddane przeglądowi [...] w **przypadku zmiany istotnych okoliczności.**
6. Następujące okoliczności uwzględnia się w związku z sytuacją obywatela państwa trzeciego, w tym **wypełnieniem przez tego obywatela obowiązków przewidzianych w niniejszym rozporządzeniu**, w okresach, na które wydalenie zostało odroczone:
 - a) podstawowe potrzeby;
 - b) utrzymanie jedności rodziny w odniesieniu do członków rodziny znajdujących się na terytorium państw członkowskich;
 - c) opiekę zdrowotną w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie;
 - d) zapewnienie małoletnim dostępu do podstawowego systemu edukacji w zależności od długości ich pobytu;
 - e) szczególne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania.
7. W przypadku odroczenia wydalenia środki określone w [...] **art. 21–23c i art. 29** mogą być stosowane po spełnieniu warunków.

Artykuł 15

Monitorowanie wydalenia

1. Państwa członkowskie zapewniają niezależny *system monitorowania powrotów przymusowych* [...].

Artykuł 16

Powrót obywateli państw trzecich stanowiących zagrożenie dla bezpieczeństwa

1. Niniejszy artykuł ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, jeżeli:
 - a) stanowią oni zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, **w tym gdy są objęci wpisem na podstawie art. 24 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1861;**
 - b) istnieją [...] **racjonalne przesłanki wskazujące**, że popełnili oni jedno z poważnych przestępstw, o których mowa w art. 2 ust. 2 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW²⁸, **lub popełnili przestępstwo zagrożone na podstawie prawa krajowego karą pozbawienia wolności wynoszącą co najmniej jeden rok;**
 - ba) istnieją racjonalne przesłanki wskazujące, że dana osoba jest powiązana z jednym z przestępstw, o których mowa w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/541;**
 - c) istnieją [...] **racjonalne** przesłanki wskazujące na zamiar [...] popełnienia **przez nich** przestępstwa zgodnie z lit. b) niniejszego ustępu na terytorium państwa członkowskiego.
 - ca) istnieją racjonalne przesłanki wskazujące, że stanowią oni inne zagrożenie dla bezpieczeństwa określone w prawie krajowym.**
2. Obywatele państw trzecich objęci zakresem stosowania niniejszego artykułu podlegają wydaleniu [...].

²⁸ Decyzja ramowa Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190 z 18.7.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2002/584/oj).

- 2a. Państwa członkowskie mogą zezwolić na dobrowolny powrót obywateli państw trzecich objętych zakresem stosowania niniejszego artykułu, w szczególności w przypadku gdy uznaje się, że doprowadzi to do szybszego i skuteczniejszego powrotu.**
3. Na zasadzie odstępstwa od odpowiednich przepisów niniejszego rozporządzenia obywatele państw trzecich objęci zakresem niniejszego artykułu mogą:
- a) być objęci zakazem wjazdu wydanym zgodnie z art. 10, który to zakaz przekracza maksymalny czas trwania określony w art. 10 ust. 6 [...], **lub zakazem wjazdu na czas nieokreślony, w przypadkach uzasadnionych i proporcjonalnych do zagrożenia dla bezpieczeństwa, jakie stanowi ten obywatel państwa trzeciego;**
 - b) zostać umieszczeni w ośrodku detencyjnym zgodnie z art. 29 ust. 3 lit. c);
 - c) zostać osadzeni w zakładzie karnym [...];
 - d) podlegać detencji na [...] **dotatkowy okres** przekraczający maksymalny okres, o którym mowa w art. 32 ust. 3, określony przez [...] **właściwy** organ z uwzględnieniem okoliczności danego przypadku i podlegający kontroli [...] **sądu lub trybunału** co najmniej raz na trzy miesiące.
- 3a. Obywatel państwa trzeciego, wobec którego wydano zakaz wjazdu zgodnie z ust. 3 lit. a), może zwrócić się do wydającego decyzję państwa członkowskiego o skontrolowanie, czy zakaz ten może zostać cofnięty, zawieszony lub skrócony zgodnie z art. 11 ust. 4.**

4. [...] W przypadku gdy zagrożeniu dla porządku publicznego, [...] bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego [...], jakie stanowią obywatele państw trzecich, o których mowa w ust. 1 lit. a), nie można skutecznie zaradzić na podstawie niniejszego artykułu, państwa członkowskie mogą przewidzieć inne środki w prawie krajowym. Podejmując stosowną decyzję, państwa członkowskie [...] zapewniają, by środki te były konieczne i proporcjonalne, uwzględniając powagę zagrożenia dla bezpieczeństwa publicznego lub zagrożenie, jakie stanowi dana osoba.

Artykuł 17

Powrót do państwa trzeciego związanego umową lub uzgodnieniem

1. Powroty nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich w rozumieniu art. 4 akapit pierwszy pkt 3 lit. g) wymagają zawarcia umowy lub uzgodnienia z państwem trzecim. Taka umowa lub takie uzgodnienie mogą zostać zawarte z państwem trzecim wyłącznie wówczas, gdy przestrzegane są międzynarodowe standardy i zasady praw człowieka zgodnie z prawem międzynarodowym, w tym z zasadą non-refoulement.
2. W umowie lub uzgodnieniu, o których mowa w ust. 1, określa się:
 - a) procedury mające zastosowanie do [...] **powrotu** nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich z terytorium państw członkowskich do państwa trzeciego, o którym mowa w ust. 1;
 - b) warunki pobytu obywatela państwa trzeciego w państwie trzecim, o którym mowa w ust. 1 [...];

- c) [...]
- d) obowiązki państwa trzeciego, o którym mowa w ust. 1 zdanie drugie;
- e) [...]
- f) konsekwencje, jakie mają zostać wyciągnięte w przypadku naruszenia umowy lub uzgodnienia [...].

2a. Jeżeli w umowie lub uzgodnieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się sposoby dalszego powrotu do kraju powrotu, o którym mowa w art. 4 pkt 3 lit. a)– f), w tej umowie lub w tym uzgodnieniu, poza elementami określonymi w ust. 2, określa się:

- a) skutki w przypadku gdy dalszy powrót nie jest możliwy;**
- b) odpowiednie obowiązki i zakres odpowiedzialności państwa członkowskiego lub Unii i tego państwa trzeciego;**
- c) konsekwencje, jakie należy wyciągnąć w przypadku wystąpienia istotnej zmiany, która ma negatywny wpływ na sytuację w państwie trzecim;**
- d) niezależny organ lub mechanizm monitorowania skutecznego stosowania umowy lub uzgodnienia.**

Umowa lub uzgodnienie, o których mowa w akapicie pierwszym, mogą zawierać warunki detencji w państwie trzecim.

3. [...] *Państwa członkowskie przekazują w odpowiednim czasie odnośnym państwowi członkowskim informacje o negocjacjach dotyczących umowy lub uzgodnienia [...], o których mowa w ust. 1, z państwem trzecim, które posiada wspólną granicę z tymi państwami członkowskimi.* Państwa członkowskie informują Komisję i pozostałe państwa członkowskie o *wszelkich umowach lub uzgodnieniach dwustronnych lub wielostronnych zawartych zgodnie z ust. 1, przed ich wejściem w życie lub, w przypadku gdy umowa lub uzgodnienie ma być stosowane tymczasowo, przed rozpoczęciem ich tymczasowego stosowania. Komisja i pozostałe państwa członkowskie są również informowane o wszelkich późniejszych zmianach takich umów lub uzgodnień lub o ich zakończeniu.*
4. Małoletnich [...] bez opieki nie odsyła się do państwa trzeciego, o którym mowa w ust. 1.

SEKCJA 5

POWRÓT MAŁOLETNIICH

Artykuł 18

Najlepszy interes dziecka

Stosując przepisy zgodnie z niniejszym rozporządzeniem, właściwe organy uwzględniają przede wszystkim najlepszy interes dziecka.

Artykuł 19

Ocena wieku małoletnich

1. W przypadku gdy w wyniku oświadczeń obywatela państwa trzeciego, dostępnych dokumentów dowodowych lub innych istotnych przesłanek istnieją wątpliwości co do tego, czy dany obywatel państwa trzeciego jest małoletni, właściwy organ może przeprowadzić [...] *ocenę wieku zgodnie z [...] prawem* krajowym. Do takiej oceny [...] *może mieć* zastosowanie odpowiednio art. 25 rozporządzenia (UE) 2024/1348.
2. *Właściwy organ może posługiwać się już istniejącą oceną wieku przeprowadzoną na wcześniejszych etapach procedury powrotu lub w ramach innych procedur.*
3. *Państwo członkowskie może uznawać decyzje w sprawie oceny wieku podjęte przez inne państwa członkowskie, jeżeli oceny te przeprowadzono zgodnie z prawem Unii.*

Powrót małoletnich bez opieki

1. [...] Odpowiednie podmioty inne niż organy wykonujące decyzję nakazującą powrót udzielają pomocy małoletniemu bez opieki z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka.
2. Powołuje się przedstawiciela lub osobę [...] **wyznaczoną** do ochrony najlepszego interesu dziecka, którzy będą reprezentować małoletniego bez opieki, oferować mu pomoc i działać, stosownie do przypadku, w jego imieniu podczas procesu powrotu. Należy zapewnić, aby powołany przedstawiciel był odpowiednio przeszkolony w zakresie komunikowania się w sposób, który jest przyjazny dziecku i odpowiedni do jego wieku, a także, by [...] **umiał on porozumiewać się** w języku, który jest dla małoletniego zrozumiały **lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały**. Osoba ta [...] **może** być osobą wyznaczoną do działania jako przedstawiciel na podstawie dyrektywy (UE) 2024/1346, jeżeli została wyznaczona zgodnie z art. 27 tej dyrektywy. **Komunikację można zapewnić za pomocą usług tłumaczenia ustnego.**
3. Małoletniego bez opieki przesłuchuje się, bezpośrednio albo z udziałem przedstawiciela lub [...] **wyznaczonej** osoby, o której mowa w ust. 2, również w kontekście ustalenia najlepszego interesu dziecka. **Najpóźniej** przed wydaleniem małoletniego bez opieki z terytorium danego państwa członkowskiego, organy tego państwa członkowskiego upewniają się, że zostanie on przekazany członkowi swojej rodziny lub wyznaczonemu opiekunowi albo zostanie umieszczony w odpowiednim ośrodku w kraju powrotu.

Rozdział III

OBOWIĄZKI OBYWATELA PAŃSTWA TRZECIEGO

Artykuł 21

Obowiązek współpracy

1. Obywatele państwa trzeciego **wypełniają obowiązek opuszczenia terytorium państw członkowskich i** mają obowiązek współpracy z właściwymi organami państw członkowskich [...], **gdy są oni objęci zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia.**
- 1a. **Obywatele państw trzecich bez zbędnej zwłoki przekazują właściwym organom informacje na temat wszelkich istotnych zmian w swojej sytuacji istotnych do celów niniejszego rozporządzenia.**
2. **Bez uszczerbku dla obowiązku opuszczenia terytorium państw członkowskich** obywatele państw trzecich:
 - a) pozostają **do dyspozycji właściwych organów** na terytorium państwa członkowskiego właściwego do przeprowadzenia procedury powrotu, której podlegają [...], nie uciekają, **również do innych państw członkowskich, oraz zgłaszają się do wyjazdu do celów powrotu zgodnie ze wskazaniem właściwego organu;**

- b) bez zbędnej zwłoki przekazują wszelkie informacje i [...] dokumentację, **w tym kopie i zapisy elektroniczne, istotne**[...] do ustalenia lub weryfikacji tożsamości lub **obywatelstwa lub** w inny sposób istotne w odniesieniu do procedury [...] powrotu, które posiadają lub **co do których można racjonalnie przypuszczać, że są w stanie je uzyskać**;
- ba) bez zbędnej zwłoki przekazują właściwym organom dokument tożsamości lub dokument podróży lub współpracują przy uzyskaniu dokumentu tożsamości lub dokumentu podróży**;
- c) nie niszczą ani nie usuwają w inny sposób [...] dokumentów, **informacji i dokumentacji, o których mowa w lit. b) i ba) w niniejszym ustępie**, nie używają pseudonimów w celu popełnienia oszustwa, nie dostarczają ustnie ani pisemnie innych fałszywych informacji ani w inny niezgodny z prawem sposób nie sprzeciwiają się procedurze powrotu [...];
- d) udzielają wyjaśnienia w przypadku, gdy nie posiadają dokumentu tożsamości lub dokumentu podróży;
- e) dostarczają informacje na temat państw trzecich będących państwami tranzytu **oraz na temat trasy przejazdu**;
- f) dostarczają dane biometryczne zdefiniowane w **prawie krajowymi i unijnym, w tym** w art. 2 ust. 1 lit. s) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1358²⁹;

²⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1358 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ustanowienia systemu Eurodac do porównywania danych biometrycznych w celu skutecznego stosowania rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1351 i (UE) 2024/1350 i dyrektywy Rady 2001/55/WE oraz w celu identyfikowania nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz bezpaństwowców, w sprawie występowania z wnioskami o porównanie z danymi Eurodac przez organy ścigania państw członkowskich i Europol na potrzeby ochrony porządku publicznego, w sprawie zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 i (UE) 2019/818 oraz w sprawie uchylecia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 603/2013 (Dz.U. L, 2024/1358, 22.5.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1358/oj>).

- fa) stosują się do stosowanych przez przewoźników wymogów dotyczących podróży i do stosowanych przez organy państw trzecich wymogów dotyczących wjazdu, w tym wymogów dotyczących zdrowia, jeżeli takie wymogi są ogólnie nakładane na międzynarodowych podróżnych;*
- g) podają, **na wniosek**, dokładne dane kontaktowe, w tym aktualne miejsce zamieszkania, adres, numer telefonu, pod którym można się z nimi skontaktować, oraz [...] adres poczty elektronicznej;
- h) bez zbędnej zwłoki przekazują informacje na temat wszelkich zmian danych kontaktowych, o których mowa w lit. g);
- i) [...] *stosują się do wszelkich środków nałożonych na mocy art. 23 ust. 1 i art. 23c ust. 1* przez cały czas trwania [...] **procedury** powrotu;
- j) dostarczają wszelkie wymagane informacje i oświadczenia w kontekście wniosków złożonych do właściwych organów odpowiednich państw trzecich w celu uzyskania dokumentów podróży i w razie potrzeby współpracują z tymi organami państw trzecich;
- k) [...] stawiają się osobiście lub [...] za pośrednictwem wideokonferencji, **zgodnie z wymaganiami właściwych organów**, przed właściwymi organami krajowymi [...] **lub** właściwymi organami państwa trzeciego w miejscu wyznaczonym przez te organy [...] **do celów uzyskania dokumentów podróży i ustalenia ich tożsamości lub** obywatelstwa;
- ka) nie wyrażają fizycznego ani werbalnego sprzeciwu wobec powrotu;*

l) jeżeli wymagają tego właściwe organy, korzystają z doradztwa dotyczącego powrotów i reintegracji [...];

m) stosują się do wszelkich innych przewidzianych w prawie krajowym dodatkowych środków dotyczących powrotów.

Obowiązki nałożone na obywatela państwa trzeciego na mocy niniejszego artykułu pozostają bez uszczerbku dla przewidzianych w prawie krajowym obowiązków i środków niedotyczących powrotu.

3. Informacje i dokumentacja [...] lub, jeżeli nie są dostępne, ich kopie, o których mowa w ust. 2 lit. b) i **ba**), obejmują w szczególności oświadczenia obywateli państw trzecich i wszelkie posiadane przez nich dokumenty dotyczące:

- a) danych, takich jak imię i nazwisko, data i miejsce urodzenia, płeć i obywatelstwo lub obywatelstwa lub fakt, że obywatel państwa trzeciego jest bezpaństwowcem;
- b) członków ich rodziny i innych danych osobowych obywatela państwa trzeciego, jeżeli są one istotne dla przeprowadzenia procedury powrotu [...] lub dla określenia kraju powrotu;
- c) danych, takich jak rodzaj, numer, termin ważności wszelkich dokumentów tożsamości lub dokumentów podróży obywateli państw trzecich oraz innych dostarczonych przez nich dokumentów, jak również państwo wydające takie dokumenty, które właściwy organ uzna za istotne do celów ich identyfikacji, przeprowadzenia procedury powrotu [...] oraz określenia kraju powrotu;
- d) wszelkich dokumentów pobytowych lub innych zezwoleń upoważniających obywateli państw trzecich do pobytu wydanych przez inne państwo członkowskie lub państwo trzecie;

- e) każdej decyzji nakazującej powrót, **każdej decyzji nakazującej wydalenie lub każdego zakazu wjazdu** wydanych przez inne państwo członkowskie;
 - f) kraju lub krajów oraz miejsca lub miejsc poprzedniego pobytu, tras podróży i dokumentów podróży.
4. W przypadku gdy właściwe organy postanowią zachować dowolny dokument, o którym mowa w ust. 2 lit. b), niezbędny do celów [...] powrotu, zapewniają, aby obywatel państwa trzeciego [...] otrzymał kserokopie, [...] elektroniczne zapisy oryginałów **lub potwierdzenie zachowania danego dokumentu**. **W przypadku dobrowolnego** powrotu [...] właściwe organy zwracają takie dokumenty obywatelowi państwa trzeciego w momencie wyjazdu albo po przybyciu do państwa trzeciego.
5. Obywatel państwa trzeciego zapewnia [...] możliwość **nawiązania z nim kontaktu za pomocą jakichkolwiek środków** łączności [...] **określonych przez dane państwo członkowskie** zgodnie z [...] **prawem krajowym**. Państwa członkowskie ustanawiają w prawie krajowym metodę komunikacji oraz termin, w którym uznaje się wiadomości za dostarczone obywatelowi państwa trzeciego, albo korzystają z systemów cyfrowych opracowanych lub obsługiwanych przez **państwa członkowskie lub Unię** do celów takiej komunikacji.
- [...]

Artykuł 21a
Ryzyko ucieczki

1. *O ile nie udowodniono inaczej, istnieje ryzyko ucieczki w indywidualnym przypadku, gdy spełnione jest jedno z poniższych kryteriów dotyczących danego nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego:*
 - a) *obywatel państwa trzeciego wjechał lub przeniósł się bez zezwolenia na terytorium państwa członkowskiego, w tym po tranzycie przez państwo trzecie, lub próbuje tego dokonać;*
 - b) *obywatel państwa trzeciego podlega decyzji nakazującej powrót wydanej przez państwo członkowskie inne niż państwo członkowskie, na którego terytorium dana osoba aktualnie przebywa nielegalnie, w tym po wykryciu takiego faktu na podstawie wpisów wprowadzonych do systemu informacyjnego Schengen zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860;*
 - c) *obywatel państwa trzeciego nie stosuje się do co najmniej jednego ze środków nałożonych zgodnie z art. 23 ust. 1 i art. 23a ust. 1 lub wyraża lub wykazuje zamiar niezastosowania się;*
 - d) *obywatel państwa trzeciego ponownie wjechał na terytorium państw członkowskich z naruszeniem ważnego zakazu wjazdu.*

2. *W przypadkach nieobjętych ust. 1 ryzyko ucieczki określa się na podstawie oceny okoliczności danego przypadku. Ocena ta obejmuje co najmniej jedno z poniższych kryteriów dotyczących danego nielegalnie przebywającego obywatela państwa trzeciego:*
 - a) *brak miejsca pobytu, brak miejsca stałego zamieszkania lub brak wiarygodnego adresu;*

- b) niewypelnienie obowiązku opuszczenia terytorium państw członkowskich w terminie wyjazdu ustalonym zgodnie z art. 7 ust. 1a lit. a);*
- c) gdy termin wyjazdu jest bliski i występują przesłanki wskazujące, że obywatel państwa trzeciego zamierza naruszyć obowiązek współpracy określony w art. 21 ust. 2 lit. a);*
- d) posługiwanie się fałszywymi lub podrobionymi dokumentami tożsamości lub podróży, dokumentami pobytowymi lub wizami lub dokumentami uzasadniającymi warunki wjazdu, zniszczenie lub innego rodzaju pozbycie się takich dokumentów, używanie pseudonimów z zamiarem oszustwa, dostarczanie innych nieprawdziwych informacji w formie ustnej lub pisemnej lub w inny oparty na oszustwie sprzeciw wobec procedury powrotu lub readmisji;*
- e) niekorzystanie z doradztwa w zakresie powrotu i reintegracji, w przypadkach gdy jest to wymagane przez właściwe organy;*
- f) obywatel państwa trzeciego nie posiada więzów społecznych, w szczególności więzów rodzinnych, jest nielegalnie zatrudniony i nie posiada dostatecznych środków utrzymania;*
- g) nieprzestrzeganie obowiązków wynikających z art. 21 ust. 2 lit. a)–c), e), fa) oraz i)–ka), w tym brak współpracy w uzyskiwaniu dokumentów podróży;*
- h) inne kryteria niż kryteria określone w lit. a)–f), jeżeli przewiduje to prawo krajowe.*

Artykuł 22

[...]

Rozdział IIIa
ŚRODKI WSPIERAJĄCE POWROTY ORAZ ŚRODKI BĘDĄCE
ALTERNATYWĄ DLA DETENCJI

Artykuł 23

[...] *Ogólne środki służące wspieraniu powrotów* [...]

1. [...] *Do celów przygotowywania i zapewniania* skutecznego powrotu *lub zwiększania zachęt do wypełniania obowiązków wyjazdu i współpracy państwa członkowskie mogą nałożyć na* [...] *obywatela* państwa trzeciego co najmniej jeden z następujących środków:
 - a) [...] *obowiązek pozostania na* obszarze geograficznym na terytorium państwa członkowskiego, po którym może on się swobodnie przemieszczać;
 - b) [...] *obowiązek zamieszkania* pod określonym adresem *lub w miejscu wyznaczonym przez właściwe organy*;
 - c) [...] *obowiązek zgłaszania się* do właściwych organów [...] *w określonym terminie osobiście lub w inny sposób, zgodnie z [...] prawem krajowym*;
 - d) *inne środki niż środki określone w lit. a–c), jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym.*

2. *Wszelkie środki na podstawie* ust. 1 stosuje się wyłącznie w zakresie uwzględniającym specjalne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania oraz najlepszy interes dziecka.

- 2a. Środki określone w ust. 1 mogą także zostać nałożone na obywateli państw trzecich, którzy nie mogą zostać wydalenii z powodu braku współpracy z właściwymi organami.
3. Właściwe organy mogą, na wniosek, udzielić obywatelowi państwa trzeciego zezwolenia na [...] *tymczasowe niestosowanie się do danego środka, o którym mowa w ust. 1.*
- [...]
4. [...] *Obywatel państwa trzeciego zostaje poinformowany o tym, czy udzielono zezwolenia zgodnie z ust. 3 [...].*
5. Nie wymaga się od obywatela państwa trzeciego występowania o zezwolenie *na podstawie ust. 3* w celu stawienia się na umówione spotkania z organami i w sądach, *jeżeli w innym przypadku naruszyłyby to obowiązki określone w ust. 1 i jeżeli* [...] stawienie się tego obywatela państwa trzeciego jest konieczne. Obywatel państwa trzeciego powiadamia właściwe organy z *wyprzedzeniem* o takiej konieczności stawienia się przed organami lub sądami.
6. Decyzje podejmowane zgodnie z ust. 1 lit. b) i c) muszą być sporządzane w formie pisemnej, być proporcjonalne i uwzględniać szczególne okoliczności danego obywatela państwa trzeciego.

7. *Obywatela państwa trzeciego powiadamia się o każdej decyzji o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz o skutkach nieprzestrzegania tej decyzji, w tym o detencji na podstawie art. 29.*

Artykuł 23a

Czynności dochodzeniowe

1. *Bez uszczerbku dla czynności dochodzeniowych podejmowanych zgodnie z prawem krajowym z innych powodów niezwiązanych z powrotami, właściwe organy państw członkowskich mogą, w razie potrzeby i gdy jest to proporcjonalne i należyście uzasadnione do celów przygotowywania lub zapewniania skutecznego powrotu:*
 - a) *dokonać przeszukania obywatela państwa trzeciego i jego miejsca zamieszkania lub innego pomieszczenia;*
 - b) *przeszukać i zająć rzeczy osobiste, urządzenia elektroniczne i inne istotne przedmioty;*
 - c) *podjąć inne czynności dochodzeniowe, jeśli są one przewidziane w prawie krajowym.*
2. *Wszelkie czynności dochodzeniowe na podstawie ust. 1 lit. a–c) niniejszego artykułu mogą zostać przeprowadzone bez zgody danego obywatela państwa trzeciego.*
3. *Wszelkie czynności dochodzeniowe podjęte zgodnie z ust. 1 lit. a)–c) niniejszego artykułu przeprowadzane są z poszanowaniem praw podstawowych i podlegają zabezpieczeniom i środkom prawnym przewidzianym w prawie unijnym i krajowym.*

Artykuł 23b

Skutki niewypełniania obowiązku współpracy

1. *W przypadku niewypełniania obowiązków określonych w art. 21 ust. 1 oraz wymogów przewidzianych w art. 21 ust. 2 państwa członkowskie nakładają na danego obywatela państwa trzeciego co najmniej jeden ze środków określonych w art. 23 ust. 1 i mogą nałożyć co najmniej jeden z następujących środków, które powinny być skuteczne i proporcjonalne:*
 - a) *zapisanie danych biometrycznych, w tym odcisków palców, które mogą obejmować możliwość zastosowania przymusu bezpośredniego jako środka ostatecznego, jeżeli obywatel państwa trzeciego nie przekaze danych biometrycznych zgodnie z art. 21 ust. 2 lit. f);*
 - b) *odmowa lub obniżenie niektórych świadczeń i zasiłków, jeżeli są przewidziane w prawie krajowym, chyba że uniemożliwiłoby to zaspokojenie przez te osoby ich podstawowych potrzeb;*
 - c) *odmowa lub zmniejszenie zachęt przyznanych w celu wspierania dobrowolnych powrotów, w tym odmowa lub ograniczenie pomocy w programach powrotu i reintegracji zgodnie z art. 46 ust. 3;*
 - d) *odmowa wydania lub cofnięcie zezwolenia na pracę, jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym;*
 - e) *przedłużenie okresu obowiązywania zakazu wjazdu do maksymalnego okresu jego obowiązywania zgodnie z art. 10 ust. 6;*
 - f) *sankcje karne, w tym karę pozbawienia wolności, jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym;*
 - g) *kary finansowe;*
 - h) *środki lub konsekwencje inne niż wymienione powyżej, jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym.*

Artykuł 23c

Środki będące alternatywą dla detencji w celu zapobiegania ucieczce

1. *W przypadku występowania ryzyka ucieczki określonego w art. 21A ust. 1 i 2 państwa członkowskie mogą nałożyć na obywatela państwa trzeciego co najmniej jeden z następujących środków:*
 - a) *złożenie odpowiedniej gwarancji finansowej;*
 - b) *zastosowanie dozoru elektronicznego;*
 - c) *inne środki niż określone w lit. a) i b), jeżeli jest to przewidziane w prawie krajowym.*
2. *W decyzji o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, podaje się odpowiednie powody faktyczne i prawne.*
3. *Obywateli państw trzecich powiadamia się o każdej decyzji o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 1 niniejszego artykułu, oraz o skutkach nieprzestrzegania tej decyzji, w tym o detencji na podstawie art. 29.*

Rozdział IV

ZABEZPIECZENIA I ŚRODKI PRAWNE

SEKCJA 1

ZABEZPIECZENIA PROCEDURALNE

Artykuł 24

Prawo do informacji

1. **Państwa członkowskie zapewniają, aby** [...] obywatele państw trzecich podlegający [...] powrotowi **byli** informowani [...] o następujących kwestiach:
 - a) cel [...] procedury [...];
 - b) [...] obowiązki obywateli państw trzecich [...] określone w art. 21 i 23, skutki nieprzestrzegania przepisów zgodnie z [...] **art. 23b i art. 29 ust. 3 lit. e)**, wpis dotyczący powrotu danej osoby w systemie informacyjnym Schengen oraz uznawanie i wykonywanie decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie zgodnie z art. 9;
 - c) doradztwo i programy w zakresie powrotów i reintegracji zgodnie z art. 46;
 - d) przysługujące im prawa proceduralne [...] zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i prawem krajowym, w szczególności prawo do pomocy prawnej i zastępstwa prawnego zgodnie z art. 25.

2. Informacje podaje się [...] w języku zrozumiałym dla obywatela państwa trzeciego lub w języku, co do którego można zasadnie *przypuszczać*, że jest dla niego zrozumiały[...]. Informacje [...] *można* przekazywać w formie standardowych broszur informacyjnych, w *formacie* papierowym lub elektronicznym, *oraz, w razie potrzeby, ustnie z wykorzystaniem usług tłumaczenie pisemnego i ustnego*. W przypadku małoletnich *bez opieki* informacje przekazuje się w sposób [...] odpowiedni do wieku, z udziałem [...] przedstawiciela *lub osoby wyznaczonej do pomocy małoletniemu*, o których mowa w art. 20 ust. 2. [...]

Artykuł 25

Pomoc prawna i zastępstwo prawne

1. W przypadku wniesienia zgodnie z art. 27 do [...] *sądu lub trybunału* odwołania lub środka zaskarżenia państwa członkowskie, na wniosek obywatela państwa trzeciego, zapewniają, *by otrzymał on niezbędną* nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne zastępstwo prawne [...].
2. *Właściwe organy zapewniają, aby* małoletni bez opieki [...] *byli reprezentowani i aby uzyskiwali pomoc w sposób umożliwiający im korzystanie z praw i wywiązywanie się z obowiązków na podstawie niniejszego rozporządzenia*.

3. [...]
4. Nieodpłatna pomoc prawna i nieodpłatne zastępstwo prawne zapewniane są przez doradców prawnych lub inne odpowiednio wykwalifikowane osoby, które są dopuszczone lub upoważnione na podstawie prawa krajowego [...] **do udzielania pomocy obywatelowi państwa trzeciego lub reprezentowania go, lub przez organizacje pozarządowe akredytowane na mocy prawa krajowego do świadczenia obywatelom państw trzecich usług prawnych lub zastępstwa prawnego.**
5. Od zapewnienia nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego w postępowaniu odwoławczym państwa członkowskie mogą odstąpić, w przypadku gdy:
 - a) uznaje się, że obywatel państwa trzeciego ma wystarczające środki, aby zapewnić sobie na własny koszt pomoc prawną i zastępstwo prawne;
 - b) uznaje się, że odwołanie nie ma realnych szans powodzenia lub stanowi nadużycie;
 - c) odwołanie lub kontrola sądowa, w tym ponowne rozprawy lub kontrole odwołania, odbywają się w drugiej lub wyższej instancji odwoławczej, jak przewidziano na mocy prawa krajowego;
 - d) obywatel państwa trzeciego otrzymuje już pomoc doradcy prawnego lub jest przez niego reprezentowany.
6. Obywatel państwa trzeciego ubiegający się o nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne zastępstwo prawne [...] **może być zobowiązany do** ujawnienia swojej sytuacji finansowej.

7. [...] Państwa członkowskie mogą:
- a) nakładać ograniczenia pieniężne lub czasowe w zakresie zapewniania nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego, pod warunkiem że nie są one arbitralne i nie ograniczają w sposób nieuzasadniony dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego [...];
 - b) domagać się od obywatela państwa trzeciego całkowitego lub częściowego zwrotu wszelkich poniesionych kosztów, w przypadku gdy w toku procedury sytuacja finansowa obywatela państwa trzeciego ulegnie poprawie lub jeżeli decyzja o zapewnieniu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego została podjęta na podstawie nieprawdziwych informacji przedstawionych przez obywatela państwa trzeciego;
 - c) postanowić, że w odniesieniu do opłat oraz innych kosztów i zwrotów traktowanie obywateli państw trzecich ma być jednakowe, lecz nie korzystniejsze niż traktowanie na ogół przyznawane ich obywatelom w kwestiach związanych z pomocą prawną.
8. Państwa członkowskie ustanawiają szczególne przepisy proceduralne regulujące sposób składania i rozpatrywania wniosków o zapewnienie nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego *w odniesieniu do wnoszenia odwołania lub środka zaskarżenia do sądu lub trybunału zgodnie z art. 27* lub stosują istniejące przepisy dotyczące krajowych roszczeń o podobnym charakterze, pod warunkiem że przepisy te nie uniemożliwiają ani nie utrudniają nadmiernie dostępu do nieodpłatnej pomocy prawnej i do nieodpłatnego zastępstwa prawnego.

9. W przypadku gdy decyzję o niezapewnieniu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego zastępstwa prawnego podejmuje organ, który nie jest [...] *sądem lub trybunałem* i który uzasadnia tę decyzję tym, że odwołanie nie ma realnych szans powodzenia lub stanowi nadużycie, osoba ubiegająca się o ochronę międzynarodową ma prawo do skutecznego środka prawnego przed [...] *sądem lub trybunałem* przeciwko tej decyzji. [...]
10. Państwa członkowskie mogą zapewnić nieodpłatną pomoc prawną i nieodpłatne zastępstwo prawne w procedurze administracyjnej zgodnie z prawem krajowym.

SEKCJA 2

ŚRODKI PRAWNE

Artykuł 26

Prawo do skutecznego środka prawnego

1. Danemu obywatelowi państwa trzeciego zapewnia się skuteczny środek prawny do zaskarżenia decyzji, o których mowa w art. [...] **7 ust. 1**, art. 10 i art. 12 ust. 2, przed [...] **sądem lub trybunałem** właściwym [...] **zgodnie z prawem krajowym**.
2. Skuteczny środek prawny przewiduje pełne rozpatrzenie [...] zarówno okoliczności faktycznych, jak i kwestii prawnych.
3. [...] ***W przypadku gdy materiały zawarte w aktach sprawy przedstawionych sądowi lub trybunałowi odpowiedzialnemu za środek prawny przeciwko decyzji nakazującej powrót lub decyzji nakazującej wydalenie, uzupełnione lub wyjaśnione w następstwie przeprowadzonego postępowania kontradyktoryjnego, pozwalają sądzić, że mogła zostać naruszona zasada non-refoulement***, weryfikuje się zgodność z wymogami wynikającymi z zasady non-refoulement [...] [...].
4. ***Unieważnienie lub cofnięcie innego niż istotny elementu decyzji nakazującej powrót nie skutkuje unieważnieniem ani cofnięciem pozostałej części danej decyzji.***

Odwołanie do właściwego [...] sądu lub trybunału

1. [...] Do celów *stosowania niniejszego rozporządzenia* [...] termin na wniesienie odwołania do [...] *sądu lub trybunału* pierwszej instancji wynosi maksymalnie 14 dni, *chyba że w prawie krajowym przewidziano dłuższy termin, jednak nie dłuższy niż 30 dni.*
2. *Termin, o którym mowa* [...] w ust. 1, zaczyna biec w dniu, w którym obywatel państwa trzeciego został powiadomiony o którejkolwiek z decyzji, o których mowa w art. 7 ust. 1, art. 10 i art. 12 ust. 2, lub w dniu, w którym zgodnie z prawem krajowym *uznaje się, że został o takiej decyzji powiadomiony* [...].
3. W przypadku gdy decyzja nakazująca powrót opiera się na tym samym akcie co decyzja o odmowie lub zakończeniu legalnego pobytu lub została wydana w tym samym akcie co decyzja o odmowie lub zakończeniu legalnego pobytu, termin odwołania się od decyzji nakazującej powrót może być taki sam jak termin przewidziany w prawie krajowym na odwołanie się od decyzji o zakończeniu lub odmowie legalnego pobytu.
4. Jeżeli zakaz wjazdu *lub decyzja nakazująca wydalenie* zostają wydane wraz z decyzją nakazującą powrót, o której mowa w art. 7, [...] można się *od nich* odwołać łącznie z odwołaniem od tej decyzji nakazującej powrót, do tego samego [...] *sądu lub trybunału* i w ramach tego samego postępowania [...] i w tych samych terminach. Jeżeli zakaz wjazdu lub *decyzja nakazująca wydalenie* zostają wydane oddzielnie od decyzji nakazującej powrót lub stanowią jedyną decyzję podlegającą odwołaniu, można się od nich odwołać oddzielnie. [...]

[...]

Artykuł 28

Skutek zawieszający

1. ***Przed*** wykonaniem decyzji wydanych zgodnie z art. 7[...] i art. 12 ust. 2 [...] ***państwa członkowskie zapewniają możliwość*** zawieszenia [...] ***wydalenia, na wniosek lub z urzędu, na okres, w którym zgodnie z art. 27 można wnieść odwołanie, lub na okres, w którym odwołanie zostanie rozpatrzone przez właściwy sąd lub trybunał pierwszej instancji, chyba że w prawie krajowym przewidziano już przepisy, zgodnie z którymi środki prawne wnoszone w pierwszej instancji mają skutek zawieszający. Państwa członkowskie mogą przy pełnym poszanowaniu*** [...] art. [...] ***47 Karty określić na mocy prawa krajowego, czy zawieszenie przyznaje się na wniosek czy z urzędu.***

2. [...]

3. W przypadku wniesienia kolejnego odwołania od pierwszej lub kolejnej decyzji w sprawie odwołania **wydalenie** [...] nie zostaje zawieszona, chyba że obywatel państwa trzeciego wystąpi z wnioskiem o zawieszenie, a właściwy [...] **sąd lub trybunał** podejmie decyzję o jego przyznaniu, z należyтым uwzględnieniem szczególnych okoliczności danego przypadku. ***Pozostaje to bez uszczerbku dla przepisów prawa krajowego.***

[...]

Rozdział V

[...] DETENCJA

Artykuł 29

Podstawy do zastosowania detencji

1. Państwa członkowskie mogą umieścić obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym zgodnie z niniejszym rozporządzeniem na podstawie indywidualnej oceny danego przypadku i wyłącznie w zakresie, w jakim detencja jest proporcjonalna.
2. Państwa członkowskie mogą umieścić obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym wyłącznie w celu powrotu, w tym przygotowania powrotu, w celu readmisji i w celu [...] przeprowadzenia wydalenia.
3. Umieszczenie obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym może nastąpić na co najmniej jednej z następujących podstaw:
 - a) ryzyko ucieczki określone zgodnie z art. [...] **21A**;
 - b) obywatel państwa trzeciego unika **readmisji**, przygotowania powrotu lub wydalenia [...] lub utrudnia te czynności;
 - c) obywatel państwa trzeciego stanowi ryzyko dla bezpieczeństwa zgodnie z art. 16;
 - d) w celu ustalenia lub weryfikacji jego tożsamości lub obywatelstwa;
 - e) nieprzestrzeganie [...] **obowiązków wynikających z art. [...] 21 ust. 2 lit. a)–c), e), fa) oraz i)–ka), w tym brak współpracy w uzyskiwaniu dokumentów podróży;**
 - f) **inne istotne podstawy związane z powrotem, przewidziane w prawie krajowym, w celu zapewnienia skutecznych procedur powrotu, które są konieczne i proporcjonalne.**

4. [...]
5. Decyzja o zastosowaniu detencji wydawana jest przez organy administracyjne lub sądowe. Detencję nakazuje się w drodze pisemnej decyzji z podaniem powodów faktycznych i prawnych stanowiących jej podstawę, jak również informacji o dostępnych środkach prawnych. O decyzji **powiadamia się** obywatela państwa trzeciego **ustnie lub pisemnie** w języku zrozumiałym dla obywatela państwa trzeciego lub w języku, co do którego można zasadnie przypuszczać, że jest dla niego zrozumiały, **w tym z wykorzystaniem usług tłumaczenia ustnego lub pisemnego**.
6. Umieszczając obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym zgodnie z ust. 2, państwa członkowskie biorą pod uwagę [...] to, **czy** obywatel państwa trzeciego [...] jest osobą wymagającą szczególnego traktowania.

Artykuł 30

[...]

[...]

[...]

Artykuł 31

[...]

Okres detencji

1. Detencja jest stosowana jak najkrócej i dopóki istnieją [...] **podstawy** określone w ust. 29 i jest to konieczne do zapewnienia skutecznego powrotu.
2. Jeżeli okaże się, że [...] **podstawy** określone w art. 29 przestały już istnieć, [...] obywatel państwa trzeciego zostaje zwolniony z **ośrodka detencyjnego zgodnie z niniejszym rozporządzeniem**. Takie zwolnienie nie wyklucza zastosowania środków [...] zgodnie z [...] **art. 23–23c**.
3. Okres detencji w danym państwie członkowskim nie może przekraczać 12 miesięcy. [...] Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że procedura powrotu będzie trwała dłużej ze względu na brak współpracy ze strony danego obywatela państwa trzeciego lub ze względu na opóźnienia w uzyskiwaniu niezbędnej dokumentacji od państw trzecich, **detencja może być stosowana przez dłuższy okres, ale nie dłużej niż 24 miesiące w danym państwie członkowskim**. **W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego przeniósł się do innego państwa członkowskiego, a jego postępowanie stanowi podstawę do zastosowania detencji, o której to podstawie mowa w art. 29 ust. 3, stosuje się nowy okres detencji**.

3a. Po upływie maksymalnego okresu detencji wynoszącego 24 miesiące, o którym mowa w ust. 3, detencja może być stosowana przez dodatkowe okresy nieprzekraczające 6 miesięcy, w każdym przypadku gdy istnieje ryzyko ucieczki i gdy pojawiły się uzasadnione przesłanki wydalenia z powodu co najmniej jednej z następujących zmian okoliczności:

- a) pojawiły się nowe istotne informacje na temat tożsamości obywatela państwa trzeciego;**
- b) uzyskany został dokument podróży lub można zasadnie przypuszczać, że został uzyskany wyniku zmiany okoliczności;**
- c) poprawie uległa współpraca z danym państwem trzecim.**

Umieszczając obywatela państwa trzeciego w ośrodku detencyjnym zgodnie z niniejszym akapitem, państwo członkowskie traktuje taki przypadek priorytetowo, aby zapewnić stosowanie detencji przez jak najkrótszy okres.

- 4. Upływ maksymalnych [...] okresów detencji zgodnie z ust. 3 i 3a nie wyklucza zastosowania środków zgodnie z [...] art. 23–23c.**
- 5. W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego współpracuje w zakresie powrotu w trakcie stosowania detencji, dobrowolny powrót danego obywatela państwa trzeciego organizuje się w stosownych przypadkach bez zbędnej zwłoki. Detencja może, w stosownych przypadkach, być stosowana do czasu wyjazdu w celu zapewnienia skutecznego powrotu w kontekście ust. 3 i 3a.**

Przegląd decyzji o zastosowaniu detencji

1. **Państwa członkowskie zapewniają, by** detencję [...] **poddawano** przeglądowi [...] co najmniej raz na [...] **sześć** miesięcy na wniosek danego obywatela państwa trzeciego albo z urzędu.
2. **Państwa członkowskie zapewniają, by** detencję [...] zastosowaną wobec małoletnich bez opieki [...] **poddawano** przeglądowi [...] co najmniej raz na trzy miesiące **na wniosek danego obywatela państwa trzeciego albo z urzędu**.
3. W przypadku gdy decyzję o zastosowaniu lub przedłużeniu detencji wydały organy administracyjne, państwa członkowskie [...]:
 - a) [...] **przewidują, że** zgodność detencji z prawem podlega kontroli sądowej, a **odnośna decyzja jest podejmowana** [...] tak szybko, jak to możliwe po rozpoczęciu detencji [...], **w terminie określonym w prawie krajowym**; lub
 - b) **przyznają** danemu obywatelowi państwa trzeciego [...] prawo do wszczęcia postępowania, w ramach którego zgodność detencji z prawem podlega kontroli sądowej, a **odnośna decyzja** jest podejmowana jak najszybciej po wszczęciu danego postępowania [...], **w terminie określonym w prawie krajowym**. W takich przypadkach państwa członkowskie niezwłocznie po zastosowaniu detencji informują danego obywatela państwa trzeciego o możliwości wszczęcia takiego postępowania.

Warunki stosowania detencji

1. Detencję [...] *co do zasady* odbywa się w specjalnych ośrodkach, w tym w wyspecjalizowanych oddziałach innych ośrodków. Jeżeli państwo członkowskie nie może zapewnić detencji w takich ośrodkach i jest zmuszone do wykorzystania w tym celu zakładu karnego, obywatele państw trzecich przetrzymywani są, *jeżeli istnieje taka możliwość*, oddzielnie od zwykłych więźniów.
2. Obywatele państw trzecich umieszczeni w ośrodku detencyjnym mają dostęp do przestrzeni na wolnym powietrzu. *Dostęp do przestrzeni na wolnym powietrzu może być ograniczony do wyznaczonego okresu, jeżeli jest to konieczne i proporcjonalne do zapewnienia dobrze funkcjonującego ośrodka detencyjnego.*
3. Obywatelom państwa trzeciego umieszczonym w ośrodku detencyjnym należy, na ich wniosek, umożliwić kontakt w odpowiednim czasie z ich pełnomocnikami prawnymi, członkami rodziny i właściwymi organami konsularnymi.
4. Szczególną uwagę zwraca się na specjalne potrzeby osób wymagających szczególnego traktowania umieszczonych w ośrodku detencyjnym [...]. Obywatelom państw trzecich umieszczonym w ośrodku detencyjnym zapewnia się opiekę zdrowotną w nagłych wypadkach oraz leczenie chorób w podstawowym zakresie.
5. *Na wniosek obywatela państwa trzeciego* przedstawiciele prawni, członkowie rodziny, właściwe organy konsularne oraz odpowiednie i właściwe organizacje i podmioty krajowe, międzynarodowe i pozarządowe mają możliwość odwiedzania ośrodków detencyjnych i kontaktowania się z obywatelami państw trzecich oraz odwiedzenia ich w warunkach zapewniających poszanowanie prywatności. Takie wizyty mogą podlegać zezwoleniu *i innym odpowiednim warunkom, w tym uprzedniemu wydaniu odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa wydanego przez właściwy organ zgodnie z prawem krajowym. Państwa członkowskie mogą nałożyć ograniczenia takiego dostępu na mocy prawa krajowego, jeżeli takie ograniczenia są obiektywnie niezbędne ze względów bezpieczeństwa, porządku publicznego lub zarządzania administracyjnego ośrodkiem.*

6. Obywatele państw trzecich umieszczeni w ośrodku detencyjnym są informowani [...] o zasadach pobytu w ośrodku oraz o swoich prawach i obowiązkach [...] w języku dla nich zrozumiałym lub w języku, co do którego **można zasadnie przypuszczać, że jest dla nich zrozumiały**. Informacje te obejmują również informację o przysługującym im prawie, zgodnie z prawem krajowym, do kontaktowania się z osobami lub podmiotami, o których mowa w ust. 3 i 5.

Artykuł 35

Warunki stosowania detencji wobec małoletnich bez opieki i rodzin z małoletnimi

1. Małoletni bez opieki i rodziny z małoletnimi umieszczane są w ośrodku detencyjnym wyłącznie w ostateczności i na jak najkrótszy odpowiedni czas z uwzględnieniem najlepszego interesu dziecka.
2. [...] Małoletnim bez opieki **i rodzinom z małoletnimi** [...] **w okresie detencji** zapewnia się oddzielne zakwaterowanie, gwarantujące im odpowiednią prywatność. Personel musi być odpowiednio przeszkolony, a ośrodki muszą być dostosowane do potrzeb [...] **małoletnich** i do ich [...] **wieku**.
3. Małoletni przebywający w ośrodku detencyjnym mają możliwość uczestniczenia w wolnym czasie w zajęciach, w tym w grach i zajęciach rekreacyjnych odpowiednich do ich wieku, oraz mają dostęp do edukacji **lub zajęć edukacyjnych** w formie dostosowanej do okresu detencji.

Rozdział VI

READMISJA

Artykuł 36

Readmisja [...]

1. [...] **Po wydaniu** decyzji nakazującej powrót [...] **w stosownych przypadkach** właściwe organy, **w stosownych przypadkach** przy wsparciu Fronteksu, wszczynają [...] readmisję, **w szczególności gdy jest to konieczne do ustalenia lub weryfikacji tożsamości lub obywatelstwa danej osoby lub uzyskania dokumentów podróży umożliwiających jej powrót** [...].
2. [...]
3. [...] W stosownych przypadkach europejski powrotowy dokument podróży wykorzystuje się zgodnie z mającym zastosowanie instrumentem readmisji i rozporządzeniem (UE) 2016/1953³⁰.

³⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1953 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie ustanowienia europejskiego dokumentu podróży do celów powrotu nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich oraz uchylające zalecenie Rady z dnia 30 listopada 1994 r. (Dz.U. L 311 z 17.11.2016, s. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj>).

4. [...]
5. [...]
6. [...]
7. W [...] readmisję w państwach trzecich zaangażowani są wyspecjalizowani unijni urzędnicy łącznikowi ds. powrotów finansowani przez Unię. Urzędnicy ci należą do struktury delegatur Unii i ściśle współpracują z Komisją w zakresie realizacji odpowiednich priorytetów polityki Unii.

8. *W celu monitorowania współpracy z państwami trzecimi w zakresie readmisji Komisja może co 12 miesięcy zwrócić się o przekazanie Fronteksowi następujących danych dotyczących odpowiednich państw trzecich:*
- a) *liczba wniosków o potwierdzenie obywatelstwa oraz liczba otrzymanych pozytywnych i negatywnych odpowiedzi na wnioski o potwierdzenie obywatelstwa;*
 - b) *b. liczba wniosków o wydanie dokumentów podróży, liczba dokumentów podróży wydanych przez organy państwa trzeciego oraz liczba negatywnych odpowiedzi na wnioski o wydanie dokumentów podróży.*
9. *Frontex udziela Komisji dostępu do danych, o których mowa w niniejszym ustępie. Dane, o których mowa w lit. a) i b), zdezagregowane według państw członkowskich, mogą być przekazywane państwom trzecim do celów monitorowania wdrażania i przestrzegania obowiązków w zakresie readmisji, w tym w ramach unijnych instrumentów readmisji.*
10. *Państwa członkowskie nie są zobowiązane do przekazywania wymaganych danych, jeżeli nie są one dostępne.*

Artykuł 37

[...]

Rozdział VII

UDOSTĘPNIANIE I PRZEKAZYWANIE DANYCH OSOBOWYCH

Artykuł 38

Wymiana informacji między państwami członkowskimi

1. Państwa członkowskie wykorzystują wszelkie odpowiednie sposoby współpracy i wymiany informacji w celu wykonania niniejszego rozporządzenia.
2. Wymiana informacji odbywa się na wniosek państwa członkowskiego i może następować wyłącznie między właściwymi organami państw członkowskich.
3. Państwa członkowskie przekazują sobie wzajemnie, na żądanie, **dostępne** informacje dotyczące osoby objętej zakresem stosowania niniejszego rozporządzenia do celów przeprowadzenia procedury powrotu [...] i udzielenia pomocy w **powrocie i** reintegracji.
4. W przypadku gdy informacje, o których mowa w ust. 3, mogą być wymieniane za pośrednictwem systemów informacyjnych UE, o których mowa w art. 4 pkt 15 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/818³¹, lub za pośrednictwem informacji uzupełniających zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1860, informacje takie, **co do zasady**, wymienia się wyłącznie za pomocą tych środków.

³¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/818 z dnia 20 maja 2019 r. w sprawie ustanowienia ram interoperacyjności systemów informacyjnych UE w obszarze współpracy policyjnej i sądowej, azylu i migracji oraz zmieniające rozporządzenia (UE) 2018/1726, (UE) 2018/1862 oraz (UE) 2019/816 (Dz.U. L 135 z 22.5.2019, ELI:<http://data.europa.eu/eli/reg/2019/818/oj>).

5. [...] **We wniosku o informacje podaje się** podstawy, na których jest oparty.
6. Informacje, o których mowa w ust. 3, [...] **mogą obejmować** w szczególności:
- a) informacje niezbędne do ustalenia tożsamości obywatela państwa trzeciego oraz, w stosownych przypadkach, tożsamości członków jego rodziny, krewnych i innych osób należących do rodziny[...];
 - b) informacje dotyczące danych biometrycznych pobranych od obywatela państwa trzeciego zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2024/1358[...];
 - c) informacje dotyczące obywatelstwa i **wszelkich** dokumentów podróży obywatela państwa trzeciego[...];
 - d) informacje dotyczące miejsc zamieszkania obywatela państwa trzeciego, odbyte trasy, języki, którymi dana osoba się posługuje, i dane kontaktowe (adresy poczty elektronicznej i numery telefonów);
 - e) informacje o **każdym statusie pobytu lub zezwoleniu na pobyt, w tym** o dokumentach pobytu lub wizach – **a także o wszelkich dotyczących ich wnioskach lub o przedłużeniach ich ważności** – wydanych przez państwo członkowskie lub państwo trzecie;

- f) informacje dotyczące operacji powrotowej odnoszącej się do obywatela państwa trzeciego[...];
- g) informacje dotyczące *powrotu i, w stosownych przypadkach*, reintegracji obywatela państwa trzeciego[...];
- h) podstawy wszelkich decyzji nakazujących powrót podjętych wobec obywatela państwa trzeciego;
- ha) *informacje na temat przestrzegania przez obywatela państwa trzeciego obowiązków wynikających z art. 21 i 23;***
- i) informacje o tym, czy obywatela państwa trzeciego umieszczono w ośrodku detencyjnym, czy też zastosowano wobec niego środki będące alternatywą dla detencji;
- j) informacje z rejestrów karnych lub związane z zagrożeniem dla porządku publicznego, bezpieczeństwa publicznego lub bezpieczeństwa narodowego, które stwarza obywatel państwa trzeciego;
- k) informacje na temat konieczności zapewnienia szczególnego traktowania, potrzeb zdrowotnych i medycznych obywatela państwa trzeciego.

7. Państwo członkowskie, do którego skierowano wniosek, jest zobowiązane do udzielenia odpowiedzi jak najszybciej, jednak nie później niż w terminie [...] **dwóch** tygodni.
8. Informacje uzyskane w ramach wymiany mogą być wykorzystywane jedynie do celów określonych w ust. 3. W każdym państwie członkowskim takie informacje, w zależności od ich rodzaju i uprawnień organu otrzymującego, mogą być przekazywane wyłącznie organom lub organom sądowym, którym powierzono przeprowadzenie procedury powrotu, [...] readmisji lub udzielanie pomocy w reintegracji.
9. ***Państwa członkowskie przekazują sobie wzajemnie, na wniosek, oryginały dokumentów podróży obywatela państwa trzeciego, jeżeli dokument podróży jest niezbędny do zapewnienia powrotu.***

Artykuł 39

Przekazywanie państwom trzecim danych dotyczących obywateli państw trzecich do celów powrotu, readmisji i reintegracji

1. Bez uszczerbku dla art. 40 i 41, dane, o których mowa w art. 38 ust. 6 lit. a)–h) ***i lit. k)***, mogą być przetwarzane i przekazywane przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex właściwemu organowi państwa trzeciego [...] ***lub stronom trzecim właściwym w zakresie udzielania pomocy w reintegracji lub w zakresie innych zadań związanych z przeprowadzeniem powrotu, takim jak linie lotnicze i świadczeniodawcy medyczni, w przypadku gdy jest to niezbędne do celów powrotu, readmisji i reintegracji*** [...].

2. [...]
3. Państwa członkowskie i Frontex przekazujące dane osobowe na podstawie ust. 1 lub 2 zapewniają, aby takie przekazywanie danych było zgodne odpowiednio z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725.
4. W przypadku gdy przekazania danych dokonuje się zgodnie z ust. 1 [...], takie przekazanie jest dokumentowane, a dokumentacja udostępniana jest na żądanie właściwemu organowi nadzorcemu ustanowionemu zgodnie z art. 51 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725, wraz z datą i godziną przekazania danych oraz informacjami o właściwym organie otrzymującym państwa trzeciego.

Przekazywanie państwom trzecim danych dotyczących wyroków skazujących wydanych wobec obywateli państw trzecich do celów powrotu, readmisji i reintegracji

1. Dane dotyczące jednego lub [...] **większej liczby** wyroków skazujących wydanych wobec obywatela państwa trzeciego mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex właściwemu organowi państwa trzeciego **lub stronom trzecim właściwym w zakresie udzielania pomocy w reintegracji lub w zakresie innych zadań związanych z przeprowadzeniem powrotu**, jeżeli spełnione są następujące warunki:
 - a) obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, został skazany w ciągu ostatnich 25 lat za przestępstwo terrorystyczne lub w ciągu ostatnich 15 lat za jakiegokolwiek inne przestępstwo wymienione w załączniku do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240³² [...] **lub popełnił przestępstwo zagrożone na podstawie prawa krajowego karą pozbawienia wolności wynoszącą co najmniej [...] jeden rok** zgodnie z prawem krajowym państwa członkowskiego wydającego wyrok skazujący;
 - b) przekazanie danych jest niezbędne do celów [...] **powrotu**, readmisji [...] **i reintegracji**;
 - c) [...]

³² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1240 z dnia 12 września 2018 r. ustanawiające europejski system informacji o podróży oraz zezwoleń na podróż (ETIAS) i zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1077/2011, (UE) nr 515/2014, (UE) 2016/399, (UE) 2016/1624 i (UE) 2017/2226 (Dz.U. L 236 z 19.9.2018, s. 1, ELI:<http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1240/oj>).

- d) [...]właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – Frontex [...]sprawdził, że przekazanie danych nie stwarza ryzyka naruszenia zasady non-refoulement;
- e) [...]właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – Frontex [...]sprawdził, że przekazanie danych nie stwarza ryzyka naruszenia art. 50 Karty.

2. [...]

3. Państwa członkowskie i Frontex przekazujące dane osobowe na podstawie ust. 1 lub 2 zapewniają, aby takie przekazywanie danych było zgodne odpowiednio z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725.
4. W przypadku gdy przekazania danych dokonuje się zgodnie z ust. 1 [...], takie przekazanie jest dokumentowane, a dokumentacja udostępniana jest na żądanie właściwemu organowi nadzorczemu ustanowionemu zgodnie z art. 51 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725, z podaniem daty i godziny przekazania danych oraz informacji o właściwym organie otrzymującym państwa trzeciego, a także uzasadnienia, że przekazanie danych spełnia warunki określone w ust. 1 [...], oraz przekazanych danych osobowych.

Artykuł 41

Przekazywanie danych dotyczących zdrowia obywateli państw trzecich państwom trzecim w celu przeprowadzenia operacji powrotowej i reintegracji

1. Dane dotyczące pomocy medycznej udzielanej obywatelom państw trzecich podczas operacji powrotowej mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex właściwemu organowi państwa trzeciego ***lub stronom trzecim właściwym w zakresie udzielania pomocy w reintegracji lub w zakresie innych zadań związanych z przeprowadzeniem powrotu, takim jak świadczeniodawcy medyczni***, jeżeli spełnione są następujące warunki:
 - a) przekazanie danych jest niezbędne do celów przeprowadzenia operacji powrotowej;

[...]

2. Dane dotyczące zdrowia obywateli państw trzecich *i ich potrzeb medycznych* mogą być przetwarzane i przekazywane w indywidualnych przypadkach przez właściwy organ oraz – w stosownych przypadkach – przez Frontex stronie trzeciej właściwej w zakresie udzielania pomocy w reintegracji *lub w zakresie innych zadań związanych z przeprowadzeniem powrotu*, jeżeli spełnione są następujące warunki:
 - a) przekazanie danych jest niezbędne do celów zapewnienia pomocy w reintegracji, o której mowa w art. 46, dostosowanej do potrzeb medycznych obywatela państwa trzeciego;
 - b) obywatel państwa trzeciego, którego dane osobowe są przekazywane, [...] wyraził zgodę na takie przekazanie.
3. Państwa członkowskie i Frontex przekazujące dane osobowe na podstawie ust. 1 lub 2 zapewniają, aby takie przekazywanie danych było zgodne odpowiednio z rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2016/679 i rozdziałem V rozporządzenia (UE) 2018/1725.
4. W przypadku gdy przekazania danych dokonuje się zgodnie z ust. 1 lub 2, takie przekazanie jest dokumentowane, a dokumentacja udostępniana jest na żądanie właściwemu organowi nadzorcemu ustanowionemu zgodnie z art. 51 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2016/679 i art. 52 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2018/1725, z podaniem daty i godziny przekazania danych oraz informacji o właściwym organie otrzymującym państwa trzeciego, a także uzasadnienia, że przekazanie danych spełnia warunki określone w ust. 1 lub 2, oraz przekazanych danych osobowych.

Rozdział VIII

WSPÓLNY SYSTEM POWROTÓW

Artykuł 42

Elementy wspólnego systemu powrotów

1. Zgodnie z niniejszym rozporządzeniem wspólny system powrotów składa się z następujących elementów:
 - a) wspólna procedura powrotu obywateli państw trzecich niemających prawa do pobytu [...] *na terytorium państw członkowskich;*
 - b) system uznawania i wykonywania decyzji nakazujących powrót w państwach członkowskich;
 - c) [...]
 - d) cyfrowe systemy zarządzania powrotami[...] i reintegracją obywateli państw trzecich;
 - e) współpraca pomiędzy państwami członkowskimi;
 - ea) wystarczająca liczba ośrodków detencyjnych określona przez państwo członkowskie z uwzględnieniem rzeczywistych potrzeb;*
 - f) *wsparcie finansowe ze strony Unii i wsparcie operacyjne ze strony organów, urzędów i agencji Unii [...] zgodnie z ich odpowiednimi uprawnieniami.*

2. Unia i państwa członkowskie określają wspólne priorytety w dziedzinie powrotów[...] i reintegracji oraz zapewniają niezbędne działania następcze, z uwzględnieniem europejskiej strategii zarządzania azylem i migracją przyjętej na podstawie art. 8 rozporządzenia (UE) 2024/1351, wdrożenia powrotowej procedury granicznej na podstawie rozporządzenia (UE) [...] **2024/1349**, oceny poziomu współpracy państw trzecich z państwami członkowskimi w zakresie readmisji zgodnie z art. 25a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009³³ oraz unijnych instrumentów readmisji i wszelkich innych instrumentów unijnych istotnych dla współpracy w zakresie readmisji.
3. Unia i państwa członkowskie zapewniają lojalną współpracę i ścisłą koordynację między właściwymi organami oraz między Unią a państwami członkowskimi, a także synergię między wewnętrznymi i zewnętrznymi elementami[...].

Artykuł 43

Właściwe organy [...]

1. Każde państwo członkowskie wyznacza, zgodnie z prawem krajowym, właściwe organy odpowiedzialne za wypełnianie obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia.

[...]

³³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 810/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. ustanawiające Wspólnotowy Kodeks Wizowy (kodeks wizowy) (Dz.U. L 243 z 15.9.2009, s. 1, ELI:<http://data.europa.eu/eli/reg/2009/810/oj>).

[...]

Artykuł 44

Współpraca między państwami członkowskimi

1. Współpraca i pomoc między właściwymi organami wyznaczonymi zgodnie z art. 43, jest prowadzona, ***co do zasady***, do celów:
 - a) dopuszczenia tranzytu przez terytorium danego państwa w celu udzielenia pomocy w wykonaniu decyzji nakazującej powrót wydanej przez inne państwo członkowskie lub w uzyskaniu dokumentów podróży;
 - b) udzielenia pomocy logistycznej[...] lub innej pomocy materialnej lub rzeczowej ***w związku z tranzytem przez ich terytorium zgodnie z lit. a)***;
 - c) [...] ***ułatwienia przekazania, o którym mowa w art. 8 ust. 1 lit. b)***;
 - d) [...] ***udzielenia pomocy przy wyjeździe obywatela państwa trzeciego do państwa członkowskiego, w którym ma on prawo do pobytu zgodnie z art. 8 ust. 3.***

[...]

2. *Współpraca i pomoc między właściwymi organami wyznaczonymi zgodnie z art. 43 może być prowadzona między innymi w celu:*
 - a) *prowadzenie lub wspieranie dialogu merytorycznego i wymiany informacji z władzami państw trzecich w celu ułatwienia readmisji;*
 - b) *kontaktowanie się z właściwymi organami państw trzecich w celu zweryfikowania tożsamości obywateli państw trzecich i uzyskania ważnego dokumentu podróży;*
 - c) *organizowanie, w imieniu wnioskującego państwa członkowskiego, praktycznych ustaleń dotyczących wykonania decyzji nakazującej powrót.*

Artykuł 45

Wsparcie ze strony Fronteksu

1. Państwa członkowskie mogą zwrócić się z wnioskiem o wsparcie ich właściwych organów przez ekspertów oddelegowanych lub wspieranych przez Frontex, w tym urzędników łącznikowych ds. powrotów i innych urzędników łącznikowych, zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2019/1896.

2. Państwa członkowskie przekazują Fronteksowi odpowiednie informacje na temat przewidywanych potrzeb w zakresie wsparcia ze strony Fronteksu do celów niezbędnego zaplanowania wsparcia, którego ma udzielić Agencja zgodnie z rozporządzeniem (UE) [...] **2019/1896**.

Artykuł 46

Wsparcie na rzecz powrotów i reintegracji

1. Państwa członkowskie [...] **zapewniają dostępność** doradztwa w zakresie powrotów i reintegracji w celu udzielenia obywatelom państw trzecich, **w stosownych przypadkach**, informacji i wytycznych na temat możliwości powrotu i reintegracji, w tym na temat programów, o których mowa w ust. 3, na jak najwcześniejszym etapie procesu powrotu. Doradztwo w zakresie powrotów i reintegracji można łączyć z innym doradztwem w kontekście innych procedur migracyjnych w danym państwie członkowskim.
2. Państwa członkowskie [...] **mogą udzielać** informacji na temat powrotu i reintegracji [...] przed wydaniem decyzji nakazującej powrót[...].
3. Państwa członkowskie [...] **zapewniają dostępność programów** [...] powrotów i reintegracji, **wspieranych lub finansowanych na poziomie krajowym lub unijnym**. [...] **Takie** programy [...] **obejmują** pomoc logistyczną, finansową [...] **lub** inną pomoc materialną lub rzeczową lub zachęty, w tym pomoc w reintegracji w kraju powrotu, udzielaną obywatelowi państwa trzeciego.

4. Pomoc w *powrocie i* reintegracji nie przysługuje w ramach prawa indywidualnego i nie stanowi warunku wstępnego procedury readmisji.
5. Pomoc udzielana w ramach programów na rzecz powrotów i reintegracji [...] *może* odzwierciedlać poziom współpracy i przestrzegania przepisów przez obywatela państwa trzeciego i może z czasem ulec zmniejszeniu. W stosownych przypadkach, przy określaniu rodzaju i zakresu pomocy w zakresie powrotów i reintegracji [...] *można* uwzględnić następujące kryteria:
 - a) współpraca danego obywatela państwa trzeciego w trakcie procedury powrotu i readmisji, jak przewidziano w art. 21;
 - b) czy obywatel państwa trzeciego powraca dobrowolnie lub podlega wydaleniu;
 - c) czy obywatel państwa trzeciego jest obywatelem państwa trzeciego wymienionego w załączniku II do rozporządzenia (UE) 2018/1806;
 - d) czy obywatel państwa trzeciego został skazany za przestępstwo;
 - e) czy obywatel państwa trzeciego ma szczególne potrzeby ze względu na to, że jest osobą wymagającą szczególnego traktowania, małoletnim, małoletnim bez opieki lub członkiem rodziny[...];
 - f) dodatkowe kryteria przewidziane w prawie krajowym.*
6. Pomocy, o której mowa w niniejszym artykule, nie przyznaje się obywatelom państw trzecich, którzy już korzystali z innego lub takiego samego wsparcia udzielanego przez państwo członkowskie lub Unię. Unia, państwa członkowskie i Frontex zapewniają spójność i koordynację pomocy w reintegracji.

Rozdział IX

PRZEPISY KOŃCOWE

Artykuł 47

Sytuacje nadzwyczajne

1. W sytuacjach gdy wyjątkowo duża liczba obywateli państw trzecich podlegających zobowiązaniu do powrotu w sposób nieprzewidziany znacząco obciąża ośrodki detencyjne państwa członkowskiego lub jego personel administracyjny lub sądowy, to państwo członkowskie może, na czas trwania tej wyjątkowej sytuacji, postanowić o dopuszczeniu dłuższych terminów [...] niż terminy przewidziane w **art. 27 ust. 1**, art. 33 ust. 3 i **art. 38 ust. 7**, by podjąć pilne działania w odniesieniu do warunków pobytu w ośrodku detencyjnym, które to warunki odbiegają od tych przewidzianych w art. 34 ust. 1 i art. 35 ust. 2.
2. Jeżeli państwo członkowskie podejmuje tego typu wyjątkowe działania, niezwłocznie informuje o tym Komisję. Informuje również Komisję gdy tylko ustały powody zastosowania tych wyjątkowych środków.
3. Przepisy niniejszego artykułu nie mogą być interpretowane jako zezwolenie na odstępstwo od ciężącego na nich ogólnego obowiązku podjęcia wszelkich właściwych środków, ogólnych lub szczególnych, aby zapewnić wypełnienie ich obowiązków wynikających z niniejszego rozporządzenia.

Artykuł 48

[...] ³⁴ [...]

³⁴ [...]

[...]

Artykuł 49

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011. W przypadku gdy komitet nie wyda opinii, Komisja nie przyjmuje projektu aktu wykonawczego i stosuje się art. 5 ust. 4 akapit trzeci rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Artykuł 50

Sprawozdawczość

1. Do dnia [...] **pięć lat po wejściu życie niniejszego rozporządzenia**], a następnie co pięć lat Komisja przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie ze stosowania niniejszego rozporządzenia w państwach członkowskich i w stosownych przypadkach proponuje zmiany.
2. Na wniosek Komisji państwa członkowskie przesyłają jej niezbędne informacje, **o ile osą one dostępne**, służące do opracowania przez nią sprawozdania **zgodnie z ust. 1** nie później niż dziewięć miesięcy przed upływem terminu. **W miarę możliwości Komisja wykorzystuje informacje udostępnione na podstawie rozporządzenia (WE) 862/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady.**

Artykuł 51

Uchylenie

1. Dyrektywa 2008/115/WE traci moc w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem. Dyrektywa 2001/40/WE i decyzja Rady 2004/191/WE tracą moc ze skutkiem od dnia publikacji decyzji wykonawczej, o której mowa w art. [...] **7 ust. 8**, w odniesieniu do państw członkowskich związanych niniejszym rozporządzeniem.
2. Odesłania do uchylonych dyrektyw odczytuje się jako odesłania do niniejszego rozporządzenia zgodnie z tabelą korelacji w załączniku.

Artykuł 52

Wejście w życie

Niniejsze rozporządzenie wchodzi w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej. ***Rozporządzenie stosuje się od dnia [dwa lata od daty wejścia w życie]. Jednakże art. 4 ust. 3 lit. a), b), d) i g), art. 7 ust. 8 i 9 oraz art. 17 stosuje się od dnia wejścia w życie.***

Niniejsze rozporządzenie wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący / Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca